

Kommuneqarfik Sermersuumi eqqagassalerineq pillugu qulaajaaneq killiffillu

Maaji - Oktobari 2010

Ulloq saqqummiunneqarfia: Marsi 2011

Pilersaarussiaq: 30.8053.01

Suliarinnittut: Mette Physant Jørgensen, Jesper Albinus, Sidsel Nyborg Hansen og Mette Norengaard.

Misissuisut: Iben Langgaard, Birgitte Fjeldberg.

Akuerinnittoq: Mette Norengaard

IMARISAI	QUPPNERNEQ
1 AALLAQQAASIUT	5
1.1 Tunuliaqutaasoq	5
1.2 Siunertaq	5
1.3 Periaaseq	6
1.3.1 Takuniaasarnerit	6
1.3.2 Nalunaarsuineq nalunaarusiornerlu	6
2 KOMMUNEQARFIK SERMERSUUMI INOQARFIIT	7
2.1 Inissisimaffiat	7
2.2 Angallammik angalaneq	7
2.3 Innuttaasut	9
2.4 Pisortat suliffeqarfiutaat, suliffeqarfiit sullissisut namminersorlutillu inuussutissarsiateqartut	9
2.4.1 Nuuk	10
2.4.2 Tasiilaq, Paamiut aamma Ittoqqortoormiit	11
2.4.3 Nunaqarfiit	11
3 KOMMUNEQARFIK SERMERSUUP EQQAGASSALERINERMUT MALITTARISASSAATAI	12
3.1 Eqqagassalerinermi malitassat	12
3.2 Eqqaavilerineq	14
3.2.1 Nuna tamakkerlugu piumasaqaatit siunissamilu periarfissat	14
3.2.2 Kommunimi malittarisassiat	15
3.2.3 Periaaseq	15
3.2.4 Killiffik naliliinerlu	21
3.3 Anartarfilerineq	22
3.3.1 Nuna tamakkerlugu piumasaqaatit siunissamilu periarfissat	22
3.3.2 Kommunimi malittarisassiat	23
3.3.3 Periuseq	23
3.3.4 Killiffik naliliinerlu	25
3.4 Eqqakkat annertuut, upernaakkut saliineq ilanngullugu	26
3.4.1 Nuna tamakkerlugu piumasaqaatit siunissamilu periarfissat	27
3.4.2 Kommunimi malittarisassiat	27
3.4.3 Periaaseq	29
3.4.4 Killiffik naliliinerlu	31
3.5 Eqqakkanik avatangiisinut navianaatilinnik suujunnaarsitsisarneq (piniagassat sinnikui uumasullu toqungasut aamma eqqakkat ajoqutaariataarsinnaasut ilanngunagit)	32
3.5.1 Nuna tamakkerlugu piumasaqaatit siunissamilu periarfissat	32

3.5.2	Kommunimi malittarisassiat	33
3.5.3	Periaaseq	34
3.5.4	Killiffik naliliinerlu	35
3.6	Piniagassat sinnikui uumasullu toqungasut	36
3.6.1	Nuna tamakkerlugu piumasaqaatit siunissamilu periarfissat	36
3.6.2	Kommunimi malittarisassiat	36
3.6.3	Periaaseq	37
3.6.4	Killiffik naliliinerlu	37
3.7	Eqqakkat naviaanteqarsinnaasut	38
3.7.1	Nuna tamakkerlugu piumasaqaatit siunissamilu periarfissat	38
3.7.2	Kommunimi malittarisassiat	39
3.7.3	Periaaseq	39
3.7.4	Killiffik naliliinerlu	40
3.8	Namminersorlutik inuussutissarsiupeqartunit eqqakkat ikuallanneqarsinnaasut ikuallanneqarsinnaanngitsullu	40
3.8.1	Nuna tamakkerlugu piumasaqaatit siunissamilu periarfissat	40
3.8.2	Kommunimi malittarisassiat	41
3.8.3	Periaaseq	42
3.8.4	Killiffik naliliinerlu	43
3.9	Saligaatsuutitsineq	44
3.9.1	Nuna tamakkerlugu piumasaqaatit siunissamilu periarfissat	44
3.9.2	Kommunimi malittarisassiat	44
3.9.3	Periaaseq	45
3.9.4	Killiffik naliliinerlu	45
4	EQQAKKANIK TIGOOQQAAVIIT SULIARINNITTARFILLU	47
4.1	Ikuallaavik, nunaqarfinni ikuallaaviit ilanngullugit	47
4.1.1	Piumasaqaatit siunissamilu periarfissat	47
4.1.2	Nuummi Ikuallaavik	48
4.1.3	Nunaqarfinni ikuallaaviit	49
4.1.4	Eqqakkat immikkoortui tikiussuunneqartut	51
4.1.5	Killiffik naliliinerlu	51
4.2	Eqqaavissuit	53
4.2.1	Piumasaqaatit siunissamilu periarfissat	54
4.2.2	Eqqakkat ilaat tikiussuunneqartut	54
4.2.3	Inaalitsisarnerit siammarsimassuserlu	55
4.2.4	Eqqakkanik assigiinngitsunik inaalissuisarnerit	55
4.2.5	Killiffik naliliinerlu	57
4.3	Anartarfinnik imaannik igitsarfiit	61
4.3.1	Piumasaqaatit siunissamilu periarfissat	61
4.3.2	Anartarfinnik imaannik kuutsitsisarnerit	61
4.3.3	Anartarfiit imaasa puussiartaannik ikuallaavik	62
4.3.4	Killiffik naliliinerlu	62
4.4	Tigooqqaavik/eqqanik avatangiisinut navianaatilinnik suliarinninnernut atortorissaarutit	64
4.4.1	Piumasaqaatit siunissamilu periarfissat	64

4.4.2	Eqqakkanik avatangiisinut navianaatilinnik suliarinninneq inaalissuinerlu	65
4.4.3	Killiffik naliliinerlu	67
4.5	Eqqakkanik atoqqinneqarsinnaasunik suliarinninnernut atortorissaarutit	68
4.5.1	Piumasaqaatit siunissamilu periarfissat	68
4.5.2	Nuummi atoqqitassaasivik	69
4.5.3	Qillertuusat tamakkuininngalu inaalissuisarnerit	69
4.5.4	Killiffik naliliinerlu	70
4.6	Dronning Ingridip Napparsimmavissua napparsimmaviillu	70
4.6.1	Piumasaqaatit siunissamilu periarfissat	70
4.6.2	Suujunnaarsitsineq	71
4.6.3	Killiffik naliliinerlu	71

ILANNGUSSAT

- Ilannugussaq a Ittoqqortoormiit, 2010
- Ilannugussaq b Nuuk, 2010-mi qulaajaaneq
- Ilannugussaq c Paamiut, 2010-mi qulaajaaneq
- Ilannugussaq d Tasiilaq, 2010-mi qulaajaaneq
- Ilannugussaq e Arsuk, 2010-mi qulaajaaneq
- Ilannugussaq f Isortoq, 2010-mi qulaajaaneq
- Ilannugussaq g Kapisillit, 2010-mi qulaajaaneq
- Ilannugussaq h Kulusuk, 2010-mi qulaajaaneq
- Ilannugussaq i Kuummiut, 2010-mi qulaajaaneq
- Ilannugussaq j Qeqertarsuatsiaat, 2010-mi qulaajaaneq
- Ilannugussaq k Sermiligaaq, 2010-mi qulaajaaneq
- Ilannugussaq l Tiniteqilaaq, 2010-mi qulaajaaneq

1 AALLAQQAASIUT

1.1 Tunuliaqutaasoq

2009-mi januaarip ulluisa aallaqqaataani kommunit mikinerusut tallimat kattussuunneqarnerisigut Kommuneqarfik Sermersooq pilersinneqarpoq. Kommune qitequtitut Kalaallit Nunaat itivillugu isorartussuseqaqarpoq aamma illoqarfiit nunaqarfiillu tassaapput illoqarfiit pingaarnersaat Nuuk, illoqarfiit Tasiilaq, Paamiut aamma Ittoqqortoormiit, kiisalu nunaqarfiit arfineq pingasut, Ivittuuni Sakkutooqarfik aamma Kangilinnugit.

Kommunerujussuarmi nutaami Kommuneqarfik Sermersuumi siunissami eqqagassalerinerup tungaatigut suliassarpassuaqarpoq unamminartunik (ikuallaaviit nungullarsimasut, eqqaavissuit ulikkaartut, eqqagassalerinermi il.il. aningaasartuutit eqqortut pillugit ilisimasakinneq).

Kommuneqarfik Sermersuumi eqqagassalerineq pillugu kommunimi 2010-mi sukumiisumik qulaajaasoqarpoq killiffinnillu allaaserinnittoqarluni. Kommunimi inoqarfinni tamani qulaajaasoqarpoq tamatumalu kingorna killiffinnik allaaserinnittoqarluni.

Nalunaarusiaq una qulaajaanernit aamma killiffinnik allaaserinninnermit angusaavoq.

1.2 Siunertaq

Eqqakkat pillugit qulaajaaneq aamma killiffinnik allaaserinninneq iluaqutigalugit maannakkut siunissamilu eqqagassalerinerni suliassanik ataatsimoortumik takunnissinnaanissaq pingaarnertut siunertarineqarpoq, tassunga ilanngullugu suliniuteqarfiusunik immikkut ittunik ersarinnerulersitsinissaq, tamakku piaarnerpaamik akuliuttoqarnissaanik pisariaqartitsisuusinnaapput.

Tamatuma saniatigut eqqagassat pillugit qulaajaaneq 2011-mi kommunimi Kommuneqarfik Sermersuumi eqqagassat pillugit siullerpaamik pilersarusiortoqarnissaanut tunngaviussaaq.

Kommunimi eqqagassat eqqarsaatigalugit pissutsinik qulaajaasoqarnissaata/killiffinnik allaaserinnittoqarnissaata saniatigut suliassat allat marluit ilanngunneqarnissaat Kommuneqarfik Sermersuumi kissaatigineqarpoq:

- Siunissami eqqagassat pillugit paasissutissanik nalunaarsuisarnissamik siunnersuutit
- Siunissami akiliuteqartarnissamut siunnersuutit

Nalunaarusiap ilaa manna inoqarfinni ataasiakkaani eqqagassat eqqarsaatigalugit pissutsinik qulaajaanernik/killiffinnik allaaserinninnernik imaqarpoq. Suliassat marluit qulaani taaneqartut immikkut nalunaarusiarineqassapput.

Ivittuuni Kangilinnuguanilu eqqagassalerinerit suujunnaarsitsisarnerillu Kangilinnugani Sakkutooqarfiup aamma Ivittuut Kommuniata akornanni allattaavissuarni/suleqatigiinnissamik isumaqatigiissutaataanni aalajangersarneqarput. Isumaqatigiissutit taakkua suli atuupput aamma kommunit kattussuunneqarneranni Ivittuut Kommunerisimasaanit Kommuneqarfik Sermersuumut nuunneqarput.

Ivittuut Kangilinnguillu Illersornissaqarfimmit suli oqartussaaffigineqarmata aamma kommunip oqartussaaffiata ingerlatsineratalu avataaniimmata matumani qulaajaanit killiffinnillu allaaserinninnerit Ivittuunut aamma Kangilinnguanut tungassuteqanngillat.

1.3 Periaaseq

1.3.1 Takuniaasarnit

Qulaajaanermik suliaqarnermi Grontmij | Carl Bro A/S illoqarfinnut Nuummur, Paamiunut, Tasiilamut aamma Ittoqortoormiunut aamma nunaqarfinnut Qeqertarsuatsiaanut, Arsummut, Tiniteqilaamut, Kuummiunut, Kulusumut aamma Isortumut tikillugit takuniaajartortarsimapput.

Illoqarfinni nunaqarfinnilu toqqakkani takuniaanerit piffissanut marluinnut avillugit ingerlanneqarput.

Takuniaanerni siullerni, tassalu Kitaani Nuummur, Paamiunut aamma nunaqarfinnut Qeqertarsuatsiaanut Arsummullu 2010-mi maajip qaammataani takuniaajartortoqarpoq, massa aappassaannik takuniaanermi, tassalu Tunumi Tasiilamut aamma Ittoqortoormiunut kiisalu nunaqarfinnut Tiniteqilaamut, Kuummiunut, Kulusumut aamma Isortumut 2010-mi juulip qaammataani takuniaajartortoqarpoq.

Nunaqarfinnut Kapisilinnut aamma Sermiligaamut takuniaajartortoqanngilaq, tassami nunaqarfiit marluit taakku pillugit paasissutissat Kommuneqarfik Sermersuumi Sanarfinermut Avatangiisinullu Ingerlatsivikkut pissarsiarineqarmata.

1.3.2 Nalunaarsuineq nalunaarusiornerlu

Takuniaajartornerni isigisanik naliliinerit aamma najukkani eqqagassalerisunik apersuinerit aallaavigalugit illunut aaqqissuussaannullu tunngatillugu qulaajaasoqarpoq, tamakkunanilu inoqarfinni tikinneqartuni tamani pissutsit tullinnguuttut makku qulaajaaffiginiarneqarput:

- o Eqqassalerinerissanik aaqqiineroreersut
- o Tigooqqaavioreersut aamma eqqakkanik suliarinnittarfioreersut.

Sammissaqarfiusumi ataatsimi qulaajaanerup imarisai inoqarfiit tamaasa eqqarsaatigalugit tullinnguuttuni eqikkarneqarput.

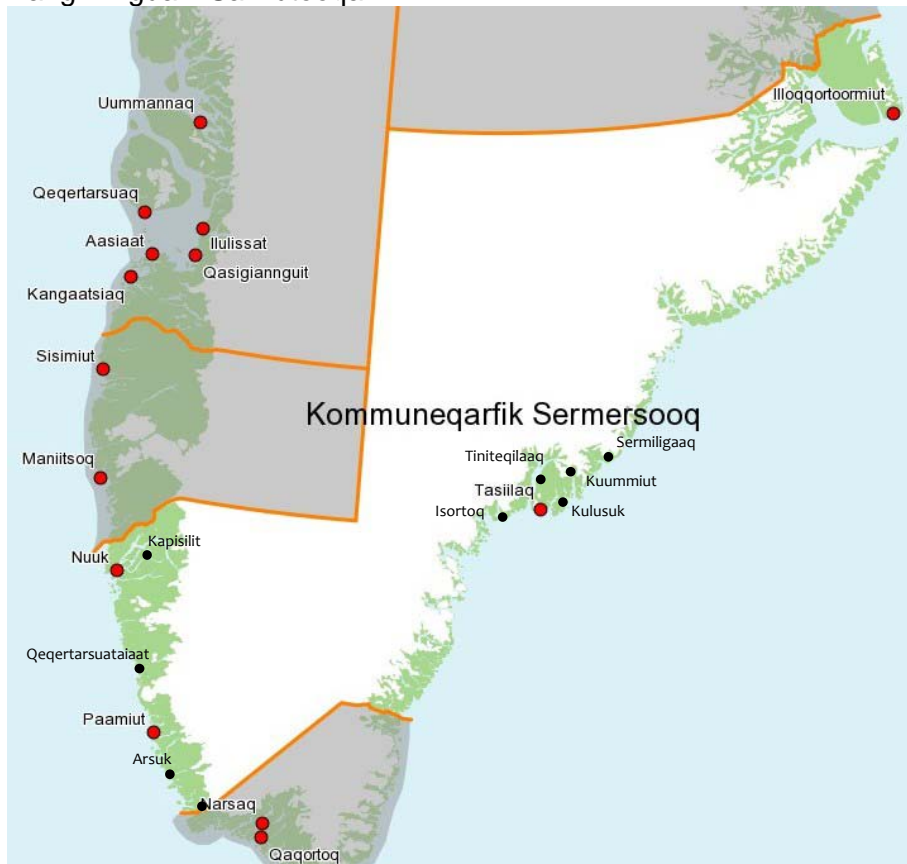
Ilanngussat a-l-it takuniaajartorsimanerit tunngavigalugit Kommuneqarfik Sermersuumi illoqarfinni nunaqarfinnilu ataasiakkaani tamani eqqakkanik tigooqqaaviit/suliarinnittarfiit aamma eqqagassalerinernik aaqqiineroreersut pillugit sukumiisumik allaaserisanik imaqarput.

Ilanngussat tamarmik aallaqqaaserlugit illoqarfiit nunaqarfiillu inissisimanerat, innuttaat, sullissinernik inuussutissarsiutinillu ingerlatsiviusut pillugit paasissutissat eqqortut allaaserineqartarput.

2 KOMMUNEQARFIK SERMERSUUMI INOQARFIIT

2.1 Inissisimaffiat

Kommuneqarfik Sermersuumiipput illoqarfiit pingaarnersaat Nuuk, illoqarfiit Tasiilaq, Paamiut aamma Ittoqqortoormiit, nunaqarfiit arfineq pingasut kiisalu Ivittuuni Kangilinnguani Sakkutooqarfik.

Figur 1: Kommuneqarfik Sermersooq.

2.2 Angallammik angalaneq

Tullinnguuttuni Kommuneqarfik Sermersuumi illoqarfinniit/nut nunaqarfinniillu/nnullu imakktu angalanissat pillugit takussutissaq takutinneqarpoq. Takussutissami ukiup qanoq ilineratigut nioqqutissanik pajuttoqartarnersoq aamma qaqugukkut eqqakkanik nassitsisisoqarsinnaanersoq takuneqarsinnaapput.

Inoqarfiit	Aapn	Feb	Mar	Apr	Maj	Jun	Jul	Aug	Sep	Okt	Nov	Dec
Nuuk												
Tasiilaq												
Paamiut												
Ittoqqortoormiit												
Kuummiut												
Kulusuk												
Qeqertarsuatsiaat												
Sermiligaaq												
Arsuk												
Tiniteqilaq												
Isortoq												
Kapisillit												

Nunaqarfiliartaat Pilersuutit Ilaasartaat

Inoqarfiit	Angallammik angalaneq	Piffissaq
Nuuk	Pilersuut	Ukioq naallugu sap. ak. at. miss.
	Ilaasartaat	Sap. ak. tamaasa; ataasiarluni kuAapmmut ataasiarlunilu avannamut.
Tasiilaq	Pilersuut	Juunimiit novembarip aallartinneranut, siku sillimaffigalugit.
Paamiut	Pilersuut	Ukioq naallugu sap. ak. at. miss.
	Ilaasartaat	Sap. ak. tamaasa; ataasiarluni kujammut ataasiarlunilu avannamut.
Ittoqqortoormiit	Pilersuut	Juulimi aamma augustimi ukiumut marloriarluni.
Kuummiut	Nunaqarfiliartaat	Aasakkut aamma novembari tikillugu ukiakkut sap. ak. taamaasa. Sikulli sillimaffigalugit.
Kulusuk	Nunaqarfiliartaat	Aasakkut aamma novembari tikillugu ukiakkut sap. ak. taamaasa. Sikulli sillimaffigalugit.
Qeqertarsuatsiaat	Nunaqarfiliartaat	Ukioq naallugu ullut 14-kkuutaarlugit.
	Ilaasartaat	Sap. ak. tamaasa; ataasiarluni kujammut ataasiarlunilu avannamut.
Sermiligaag	Nunaqarfiliartaat	Aasakkut aamma novembari tikillugu ukiakkut sap. ak. taamaasa. Sikulli sillimaffigalugit.
Arsuk	Nunaqarfiliartaat	Ukioq naallugu sap. ak. tamaasa kujammut. Sikulli sillimaffigalugit.
	Pilersuut	Ukioq naallugu sap. ak. tamaasa kujammut. Sikulli sillimaffigalugit.
	Ilaasartaat	Sap. ak. tamaasa; ataasiarluni kujammut ataasiarlunilu avannamut.
Tiniteqilaaq	Nunaqarfiliartaat	Aasakkut aamma novembari tikillugu ukiakkut sap. ak. taamaasa. Sikulli sillimaffigalugit.
Isortoq	Nunaqarfiliartaat	Aasakkut aamma novembari tikillugu ukiakkut sap. ak. taamaasa. Sikulli sillimaffigalugit.
Kapisillit	Nunaqarfiliartaat	Ukioq naallugu sap. ak. tamaasa. Sikulli sillimaffigalugit.

Illoqarfinnut/nit Nuummumit/mit, Tasiilamut/mit, Paamiunut/nit aamma Ittoqqortoormiunut/nit Royal Arctic Lines A/S-imi pilersuutit nassiussanik assartuisarput, uffa nunaqarfinnut/nit Arsummut/mit, Kulusumut/mit, Qeqertarsuatsiaanunut/nit, Isortumut/mit, Kapisilinnut/nit, Kuummiunut/nit, Sermiligaamut/mit aamma Tiniteqilaamut/mit Royal Arctic Bygdeservice A/S nassiussanik assartuisartoq.

2.3 Innuttaasut

Inoqarfik	Innuttaasut		Inoqutigiit	
	2003 Katillugit	2009 Katillugit	2003 Katillugit	2009 Katillugit
Nuuk	13.884	15.105	5.781	6594
Tasiilaq	1.818	1.893	553	612
Paamiut	1.842	1.679	809	718
Ittoqqortoormiit	523	485	168	156
Kuummiut	398	358	-	-
Kulusuk	320	283	-	-
Qeqertarsuatsiaat	270	246	-	-
Sermiligaaq	201	216	-	-
Arsuk	177	171	-	-
Tiniteqilaq	151	132	-	-
Isortoq	117	107	-	-
Kapisillit	97	79	-	-

Tabel 1: Kommuneqarfik Sermersuumi innuttaasut. Naatsorsueqqissaartarfik 2003/2009.

Nuuk Kommuneqarfik Sermersuumi illoqarfiit pingaarnersaanermi saniatigut Kalaallit Nunaanni aamma illoqarfiit pingaarnersaraat. Tasiilaq, Paamiut aamma Ittoqqortoormiit illoqarfittut inissisimapput, tabel 1-imili matuma qulaaniittumi inoqarfiit sinneri nunaqarfittut inissisimallutik.

Kommuneqarfik Sermersuumi kommunimi inoqarfiit inissisimaffinnut pingasunut agguataagaapput:

- Illoqarfiit pingaarnersaat
- Illoqarfik
- Nunaqarfiit

Taamatut kommunimi inoqarfinnik agguataarineq Kommuneqarfik Sermersuumi eqqagassalerinermi qulaajaanermi aamma killiffinnik allaaserinninnermi atorneqassaaq.

2.4 Pisortat suliffeqarfiutaat, suliffeqarfiit sullissisut, namminersorlutillu inuussutissarsiuteqartut

Illoqarfinni nunaqarfinnilu tamani pisortat suliffeqarfiutaat, allaffiit assigisaalluunniit tullinnguuttut makku pilersinneqarsimapput:

- Meeqerivik(viit)
- Atuarfik(fiit)
- Utoqqaat Najugaqaqatigiiffiat (fii)
- Kommunip allaffia
- Politeqarfik
- Oqaluffik
- Katersortarfik

Illoqarfinni nunaqarfinnilu tamani minnerpaaffittut inuussutissarsiutigalugu suliffeqarfiit tullinnguuttut makku pigineqarput:

- Nukissiorfiit (innaallagissiorfik imermillu pilersuineq)
- Polaroil (ikkummatissanik pilersuineq)
- Tele- allakkerivillu (niuertarfimmiitneqarsinnaapput)
- Niuertarfik(fiit) nioqqtissaatillit (Pilersuisoq, Brugsen, Pisiffik il.il.). Nuummi aamma Paamiuni Brugseneqarpoq. Nuummi taamaallaat Pisiffeqarpoq.

- Umiarsualivik (Ittoqqortoormiini nunaqarfinnilu tamani KNI Pilersuisoq A/S umiarsualivinni oqartussaavoq, uffa Paamiuni, Tasiilami Nuummilu umiarsualivinni Royal Arctic Line A/S oqartussaasoq).
- Mittarfik/qulimiguullit mittarfiat (Mittarfeqarfinnit ingerlanneqarput). Nuummi, Paamiuni Kulusumilu mittarfeqarpoq.

Illoqarfinni sisamani napparsimmaveqarpoq, uffa nunaqarfinni peqqissaaveqartitertoq.

Nunaqarfinni aamma illunik assigisaannilluunniit sulliveqartiterpoeq, tamakkunanilu nunaqarfinni innuttaasut errorsinnaapput immaqa aamma ammerisinnaapput, unnuisinnaapput, ataatsimiissinnaapput allanilluunniit suliaqarsinnaallutik.

Pisortat suliffeqarfiutaat, allaffiit, namminersorluni inuussutissarsiuteqarfiit matuma qulaani taaneqartut illoqarfinni nunaqarfinnilu tamaniipput.

Immikkoortumi tulliuuttumi pisortat suliffeqarfiutaat namminersorlunilu inuussutissarsiuteqarfiit amerlanerusut pillugit paasisutissat illoqarfiit pingaarnersaanni Nuummiittut illoqarfinnilu pingasusuuni Ittoqqortoormiini, Paamiuni Tasiilamilu nassaassaapput.

2.4.1 Nuuk

Nuuk Kalaallit Nunaanni illoqarfinni pingaarnersaavoq 16.000-it missaannik inulik. Illoqarfimmi assigiinngitsorpasuarne pisortat suliffeqarfiuteqarput aamma namminersorluni inuussutissarsiuteqarfippasuaqarpoq.

Nuummi pisortat suliffeqarfiutaat tullinnguuttut makkuupput (maaji 2010):

- Meeqqeriviit (30-it missaat)
- Atuarfiit (arfinillit missaat)
- Ilinniarfiit (arfineq´marluk – arfineq´pingasut)
- Utoqqaat Illuat utoqqarnut inissiertalik (marluk)
- Napparsimmavik.

Tamakku saniatigut kommune allaffeqarpoq. Namminersorlutik Oqartussat allaffiutaat, Pinngortitaleriffik, Illorsuit Timersortarfiit, politeeqarfiit, oqaluffiit katersortarfiillu.

Nuummi inuussutissarsiutit tullinnguuttut makkuupput (maaji 2010):

- Nukissiorfiit (innaallagissiorfik imermillu pilersuineq)
- Polaroil (ikummatissanik pilersuineq)
- Tele allakkerivillu
- Royal Arctic Line
- Nuummi Mittarfik
- Niuertarfiit (Pisiffik, Brugsen aamma Kamik)
- Niuertarfiit kioskillu
- Akunnittarfiit sutorniartarfiillu
- Tunisassiorfiit (aalisakkeriviit (marluk) aamma Nuuk Imeq)
- Entreprenørir lastbiliutillillu/ angallassissutinik motoorilinnik qamutaatillit.
- Assarsornermik suliffeqarfiit.

2.4.2 Tasiilaq, Paamiut aamma Ittoqqortoormiit

Tasiilaq, Paamiut aamma Ittoqqortoormiit illoqarfiupput mikinerusut 500 aamma 2.000-it akornanni inuttussuseqartut. Tamanna soorunami namminersorluni inuussutissarsiutit amerlassusiisigut takuneqarsinnaavoq.

Illoqarfinni pingasuusuni taakkunani nalinginnaasumik niuertarfeqartiterpoq anginerusunik ataatsimik marlunniilluunniit aamma kioskit marluk – tallimat killilimmik nioqqutissaatillit, akunnittarfik ataaseq arlallilluunniit/unnisarfiit, entreprenøri ataaseq arlallilluunniit kiisalu suliffeqarfiit assassornermik suliaqartut. Suliffeqarfiit assassornermik suliaqartut arlallit inummit ataasiinnarmik pigineqartiterput.

2.4.3 Nunaqarfiit

Kulusumi Mittarfeqarfinnit pigineqartumik mittarfeqarpoq aamma inunnut 70-inut naammattumik akunnittarfeqarpoq.

Arsummi, Qeqertarsuatsiaani Kuummiunilu aalisakkeriveqarpoq, taakkunanilu piffissap ilaani sulisut tallimat – 15-illu akornanniissinnaasarput.

Tamakku saniatigut nunaqarfinni arlalinni suliffeqarfeqartiterpoq inummit ataasiinnarmit marlunniluunniit pigineqartunik, tamakkulu assassornerup iluani immikkut ilisimasaqartuupput aamma/imaluunniit atortussiortuullutik.

3 KOMMUNEQARFIK SERMERSUUP EQQAGASSALERINERMUT MALITTARISASSAATAI

3.1 Eqqagassalerinermi malittassat

Kommuneqarfik Sermersuumi eqqagassalerinermi tullinnguuttunik makkuninnga malittassaqqarpoq:

- Kommuneqarfik Sermersuumi eqqagassalerineq
- Kommuneqarfik Sermersuumi anartarfilerineq
- Kommuneqarfik Sermersuumi illoqutigiinnit eqqakkanik annertuunik katersinerit
- Kommuneqarfik Sermersuumi eqqakkanik avatangiisinut navianaatilinnik suujunnaarsitsisarnerit
- Kommuneqarfik Sermersuumi eqqakkanik suujunnaarsitsisarnerit
- Kommuneqarfik Sermersuumi ikuallaavimmi eqqakkanik tigooqqaaneq pillugu malittarisassat.

Malitassani Kommuneqarfik Sermersuumi illoqarfiit nunaqarfiillu iluini killeqarfiit iluini illuniit aamma namminersorlutik inuussutissarsiuteqartuniit eqqakkat assigiinngitsut suliarineqarnissaannut, innersuunneqarnissaannut suujunnaarsinneqarnissannullu aalajangersakkat aalajangersarneqartarput.

Malittassat maannakkut atuuttut uku naapertorlugit suliarineqarsimapput:

- Avatangiisit innarlitsaaliorneqarnissaannik Inatsisartut peqqussutaat nr. 12, 22. decembari 1988-meersoq, kingusinnerusukkut allanngortinneqartoq.
- Anartarfiit aamma imermik errortuivikumik anartarfiillu imaannik eqqaaneq pillugit Namminersornerullutik Oqartussat nalunaarutaat nr. 27, 17. septembari 1993-meersoq.
- Igitassanik eqqaasarneq pillugu Namminersornerullutik Oqartussat nalunaarutaat nr. 28, 17. septembari 1993-meersoq.
- Uuliakunit akuutissanillu eqqagassat pillugit Namminersornerullutik Oqartussat nalunaarutaat nr. 29, 17. septembari 1993-meersoq.

Malitassat eqqakkanik tullinnguuttunik makkuninnga katersinerit tunngasut: eqqakkat, anartarfiit imaat, eqqakkat annertuut eqqakkallu navianaatilitt aamma kommunip tigooqqaavianut ikuallaavianullu eqqakkanik tunniussuinerit pillugit malitassat immikkoortinneqarput.

Eqqakkanik katersisarnerit

Aaqqiinermi eqqakkannik katersisarnermi ilaatinneqartumi aaqqiineq Kommuneqarfik Sermersuup eqqaasumit eqqakkanik aallertarnera pineqarpoq. Eqqakkat katersorneqarnissaat, suliarineqarnissaat aamma kommunimi eqqakkanik katersineq pillugu aaqqiineq naapertorlugu suujunnaarsitsineq kommunip akisussaaffigaa. Entreprenøri namminersortoq eqqakkanik katersisussanngortinneqassanersoq kommunimi aalajangerneqarsinnaavoq, kisianni eqqakkanik katersineq suli kommunimit pingaarnertut akisussaaffigineqarluni.

Akerlianik innuttaasut suliffeqarfiutillillu malitassani allassimasutut eqqakkanik immikkoortiterisussaaitaapput eqqakkallu immikkoortiterneqarsimasut illoqarfinni nunaqarfinnilu eqqakkanik katersinissamik aaqqiiffiusimasuni eqqakkat tunniuttussaallugit.

Eqqakkanik tunniussuineq

Aaqqiineri eqqakkanik tunniussuineri ilaatinneqartumi aaqqiineq imatut paasineqassaaq; eqqakkanik suliarinnittarfimmik suujunnaarsitsisarfillu Kommuneqarfik Sermersooq innersuussissaaq. Taamatut aaqqiineri eqqakkanik pilersuisup eqqakkat malittassani innersuussinerit allassimasut aamma aalajangersimasumik apeqquteqaateqarnermi kommunimit innersuussinerit tigussaasut naapertorlugit suliarineqarnissaat akisussaaffigaa.

Kommuneqarfik Sermersuumi eqqakkanik suliarinnittarnermik qulaajaanermi aamma killiffinnik allaaserinninnerni Grontmij | Carl Bro A/S-imi eqqakkat pillugit aaqqiineroersut imatut agguataarneqarnissaat toqqarneqarsimavoq:

- Eqqagassalerineq
- Anartarfilerineq
- Eqqakkat annertuut, upernaakkut salisarnertit ilanngullugit
- Eqqakkanik navianaateqartunik suujunnaarsitsisarnertit
- Piniagassat sinnikui uumasullu toqungasut
- Eqqakkat navianaateqarsinnaasut
- Namminersorlutik inuussutissarsiuteqartunit eqqakkat ikuallanneqarsinnaasut ikuallanneqarsinnaanngitsullu
- Saligaatsuutitsineq.

Inoqarfinni assigiinngitsuni eqqagassalerisarnertit piviusut aallaavigalugit naliliineq tunngavigalugu qulaani taamatut agguataarneqarput.

Qulaajaanerni aaqqiinerni tullinguuttuni tamani nassuiaateqartoqartarpoq:

- Nuna tamakkerlugu piumasaqaatit siunissamilu periarfissat
- Kommunimi malitassat
- Periaaseq
- Killiffik aamma naliliineq.

Nuummi namminersortut eqqakkanik pilersuisuuneq (eqqaasoq) aamma namminersortutut sullitaaneq assigiinngitsorujussuarmik paasineqarsinnaapput, uffa illoqarfinni pingasuusuni taakkunani nunaqarfinnilu eqqakkanik pilersuisuuneq aamma namminersortutut sullitaaneq annertunerusumik maannakkut assigiinngissuteqartinneqanngitsut. Arlaanni attuumassuteqartoqartillugu assigiinngissutsit nassuiaatigineqartarput.

Qulaajaanermi pisut ilaanni malitassat imarisaat kommunimi pissutsinut piviusunut aaqqiinernullu naapertuunneq ajorput.

3.2 Eqqagassalerineq

3.2.1 Nuna tamakkerlugu piumasaqaatit siunissamilu periarfissat

Aalajangersakkt

Eqqakkanik katersisarneq eqqagassalerineq pillugu nalunaarummi¹ aalajangersarneqarput aamma illuutilinnit, suliffeqarfinnit, pisortat suliffeqarfiutaannit il.il. eqqakkat suujunnaarsinneqarnissaannut periarfissat kommunimit innersuunneqartussaataapput. Suujunnaarsitsinissamut periarfissat innersuussutigineqartut atorneqassapput.

¹ Igitassanik eqqaasarneq pillugu Namminersornerullutik Oqartussat nalunaarutaat nr. 28, 17. septembari 1993-meersoq.

Siunissami periarfissat

Nuna tamakkerluug eqqagassalerineq pillugu pilersaarut 2010-2013² anguniakkanik eqqakkanik katersisarnermut attuumassuteqartunik makkuninnga imaqarpoq.

Anguniakkap ilaa 2:
Paasissutissat

- Innuttaasut aamma namminersorlutik inuussutissarsiuteqartut pillugit paasissutissanik suliarinnittoqassaaq. Paasissutissat pillugit periaasissat kingusinnerpaamik 2010-mi aalajangersarneqarsimassapput.

Anguniakkap ilaa 8:
Eqqakkanik ikilisaaneq
atoqqiisarnerlu

- Kalaallit Nunaanni eqqakkat ikilisarneqassapput. Eqqakkanik ikilisaaniarnermi piumasaqaatit misissorneqassapput kingusinnerpaamillu 2013-imi saqqummiunneqassallutik.
- Tamanna aningaasatigut ajornanngippat illoqarfinni anginerni eqqakkat assigiinngitsut eqqakkallu immikkoortitat kingusinnerpaamik 2013-mi tamatumalu kingorna illoqarfinni allani tamani atoqqinneqartalissapput.

3.2.2 Kommunimi malitassat

Nassuiaat

Malitassat³ naapertorlugit eqqakkat nalinginnaasut tassaapput igaffinnit illunillu eqqakkat assigiinngitsut eqqiluisaarnemi ajornartorsiutaasinnaasut. Tassa imaappoq nerisat sinnikui, illunit poortuutissat, saniit, arsakut nillertut, igaffinnit igitat, nangersuit, piniagassanit nammineq atugassanit sinnikut assigisaallu. Eqqakkanut aamma eqqakkat soorlu suliffeqarfinnit, assersuutigalugu pisortat suliffeqarfiutaannit, nerisarfinit sutorniartarfinnillu eqqakkat ilaapput.

Aaqqiinerit tassaapput

Malitassat³ naapertorlugit inoqtugiit tamarmik eqqakkanik katersinerit pillugit aaqqiinerit ilaatinneqartussaapput. Tamanna suliffeqarfinnut eqqakkanut assigisunik eqqaasartunut aamma atuuppoq, suliffeqarfiillu ilaatigut tassaapput pisortat suliffeqarfiutaat, nerisarfiit sutorniartarfiillu.

Aaqqiinerit eqqakkat poorsuarniittut imaluunniit containerersuarniittut ikinnerpaamik sapaatit akunneranut ataasiarluni katersorneqartartut ilaatinneqartut.

Akiliutit

Kommunimi aaqqiinerit ilaanerit akileeqqusisoqartarpoq. Malitassat³ naapertorlugit inoqarfinni tamani qaammatit pingasukkuutaarlugit akileeqqusisoqartarpoq, Paamini Arsumillu taamaallaat pinnani, malitassat naapertorlugit taakkunani qaammatit tamaasa akileeqqusisoqartarpoq³. Kommuneqarfik Sermersuumi 2011-mi akit allattorsimaffianni eqqakkanut akiliutit qaammatit pingasukkuutaarlugit akiligassatut allassimapput.

3.2.3 Periaaseq

Katersinerni atorlut

Inoqarfinni tamani eqqakkanik katersinissanut poorsuit 110 literit atorlugu atorlugu, assersuutigalugu ilaqtariinnut ataatsinut illut, illut uilukkutsukkuutaat il.il. eqqaanni.

² Eqqagassalerinerit pilersaarut 2010-2013 2010-mi juunimi Naallakkersuisunit akuersissutigineqarpoq.

³ Kommuneqarfik Sermersuumi eqqakkat katersorneqartarnerat pillugu malitassat.

Kitaani Nuummi, Paamiuni nunaqarfinnilu pingasuusuni eqqaavilerfiit sukarutillit poorsuarnik uninngatitsisinnaasut atorneqartarput. Eqqaavilerfiit saviminernik nettitaqartuussinnaapput imaluunniit qisunnik naqillugit aanaveersakkanik pooqarsinnaapput.

Tunumi Tasiilami, Ittoqqortoormiini nunaqarfinnilu eqqaavilerfiit saviminernik nettitalit imaluunniit eqqaavilerfiit qisuit naqillugit aanaveersakkat aamma eqqaavilerfiit zinkinik sanaat poorsuarnik immerneqartartut atorneqarput. Maannakkut eqqaavilerfinnik zinkiusunik pisisoqarsinnaajunnaarpoq, tamakkumi sanaatorneqarunnaarsimagamik, taamaattumik eqqaavilerfiit taamatut ittut siunissami ungasinnerusumi eqqaavilerfinnik saviminernik nettitalinnit qisunnillu naqillugit aanaveersakkanik qalliusikkanit taarserneqassapput.

Figur 2: Saviminernik nettitalit (Paamiut).

Figur 3: Tasiilami eqqaavilerfiit zinkimit sanaat.

Figur 4: Eqqaavilerfiit qisunnik naqillugit aanaveersakkanik qalliuutillit (Tasiilaq).

Illoqarfinni Paamiuni Nuummilu containereeqqat 240-800 literit (marlunnik sisamanilluunniit assakaasullit) assersuutigalugu ilaqtariinnut arlalinnut illut meeqqeriviillu eqqaanni atorneqarput.

Figur 5: Containereeraq Nuummi inissiarsuit eqqaanniittoq.

Illoqarfinni Paamiuni, Nuummi Tasiilamilu inissiat imaluunniit sumiiffiit immikkut ittut eqqaannit eqqakkat annertunerusut maxi-containerit 10-20 m³-iusut atorneqarput.

Figur 6: Maxi-containeri Tasiilami umiarsualivimmi.

Kiisalu Nuummi inissiat eqqaanni containerit uertinneqarsinnaasut 2-8 m³-it akornanni angissusillit atorneqarput.

Figur 7: Paamiuni maxi-containerit.

Figur 8: Nuummi containeri uertittagaq.

Katersisarnerit akuttussusiat

Kommuneqarfik Sermersuumi illoqarfinni nunaqarfinnilu tamani inoqutigiinnit, suliffeqarfinnit meeqqerivinnillu eqqakkat sapaatit akunneranut ataasiarluni – marloriarluni katersorneqartarput.

Kitaani (Paamiuni taamaallaat pinnani) eqqakkat poorsuarni 110 literiniittut sapaatit akunnerani ullumi aalajangersimasumik aaneqartarput. Eqqakkanik aallertitsisarniarluni nalunaarnermi eqqakkat sapaatit akunneranut marloriarlu imaartinneqarsinnaapput.

Tunumi Paamiunilu eqqakkat poorsuarnut 110 literisunut immiussat sapaatit akunnerani ulluni marlunni aalajangersimasuni aaneqartarput, nalinginnaasumik marlungnornikkut sisamangnornikkullu. Eqqaaviit imaartittarnissaannut nalunaarluni eqqakkat sapaatit akunneranut ataasiarluni aaneqartartussangorlugit aaqqiisoqarsinnaavoq.

Eqqagassalerisoq eqqakkanullu qamutit motorillit

Illoqarfinni nunaqarfinnilu tamani aamma illoqarfimmi Ittoqqortoormiini kommune eqqakkanik aamma eqqakkanut assigusunik eqqakkanik tamanik katersuisitsisuusarpoq.

Nunaqarfimmi Kapisilinni aamma Tasiilap eqqaani nunaqarfinni tamani nivattaateqqat atorneqarput. Nivattaateqqat taakku eqqakkanik (nivaatartaanut) aamma anartarfiit imaannik (nivaatartaanut taarsiullugu tankimut) katersinerni atorneqartarpoq. Tasiilami kommune namminerisaminik biilileriffiuteqarpoq (ilinniarsimasut marluk ilinniartullu aamma marluk), nunaqarfinni nivattaateeraq aserorpat (nivattaateeraq) atortullu aserfallatsaaliorneqarnissaannut sulisut nunaqarfiliartinneqartarput.

Figur 9: Nivattaateeraq - Isortoq.

Ittoqqortoormiini kommunimi biili usisaatilik (Mazda) eqqakkanik anartarfiillu imaannik katersuinernut atorneqartarpoq. Usisaataa ulissualerneqartarpoq ulissuarlu taanna ullut tamaasa soraalernermi eqqiarneqartarpoq.

Figur 10: Mazda - Ittoqqortoormiit.

Nunaqarfinni Arsummi Qeqertarsuatsiaanilu kommunip sulisuisa traktori kalittagalik eqqakkanik katersuinerminni atortarpaat.

Figur 11: Traktori kalitalik - Arsuk.

Tunami nunaqarfinni ukiukkut qamutit karsitalikkat eqqakkanik poorsuarniittunik katersinerni atorpeqartarput. Qamutit qamuterallannit kalinneqartarput. Nunaqarfinni tamani kommunimi ingerlatsinermut immikkoortorta qamuterallaateqarpoq.

Figur 12: Qamutit eqqakkanik anartarfiillu imaannik katersinerni atorpeqartarpoq.

Nuummi, Tasiilami Paamiunilu eqqakkanik aamma eqqakkanut assigusunik eqqakkanik tamanik katersineq entreprenørinut namminersortunit isumagineqartarpoq. Entreprenørinut namminersortut qamutit motorillit naqitsissutitalit atorpaat.

Figur 13: Nuummi eqqakkanik katersissutit qamutit motorillit naqitsissutitalit.

- 3.2.4 Killiffik naliliinerlu Illoqarfinni nunaqarfinnilu eqqakkanik aamma anartarfiit imaannik katersisarnerni siusinnerusumi oqaatigineqareersutut atuisartunut tamanut atuuppoq, tassa imaappoq inoqutigiinnut, meeqqerivinnut, pisortat allaffeqarfiinut aamma namminersorlutik inuussutissarsiuteqartunut.

Inoqarfik	Aaqqiin eq	Immikkoortut ¹ amerlassusiat	Ingerlatsisoq		
			Kommune	Entreprenøri	Katersisarnerit akuttussusiat
Nuuk	Aap	- ²⁾		X	Sap. ak. 1-2-riarluni
Tasiilaq	Aap	795		X	Sap. ak. 2-riarluni
Paamiut	Aap	291 ³⁾		X	Sap. ak. 2-riarluni
Ittoqqortoormiit	Aap	150	X		Sap. ak. 2-riarluni
Kuummiut	Aap	120	X		Sap. ak. 2-riarluni
Kulusuk	Aap	109	X		Sap. ak. 2-riarluni
Qeqertarsuatsiaat	Aap	125	X		Sap. ak. 1-2-riarluni
Sermiligaaq	Aap	61	X		Sap. ak. 2-riarluni
Arsuk	Aap	70	X		Sap. ak. 1-2-riarluni
Tiniteqilaaq	Aap	62	X		Sap. ak. 2-riarluni
Isortoq	Aap	40	X		Sap. ak. 2-riarluni
Kapisillit	Aap	63	X		Sap. ak. 1-2-riarluni

1) Immikkoortumi ataatsimi poorsuaq 110 literinik imartusseqartarpoq.

2) Immikkoortut qasserpiaannersut kommunimi ilisimaneqanngilaq, tassami aaqqiinerit atortussallu assigiinngissuteqarnerat pissutigalugit aaqqiinerit amerlanersaat naatsorsorneqarsinnaanngimmata.

3) Ilaqtariinnut ataatsinut illut eqqaanni immikkoortut – tamatuma saniatigut inissiaatileqatigiiffiit il.il. eqqaanni containereeqqat aamma maxi-containerit inissinneqarsimapput.

Illoqarfinni Nuummi, Paamiuni Tasiilamilu eqqakkanik katersisarneq entreprenørimit namminersortumit isumagineqarput. Paamiuni Tasiilamilu kommune eqqakkanut akisussaasuvoq, uffa eqqakkanik katersisarnissaq entreprenørinut namminersortunut suliarinnittussarsiuunneqarsimasoq.

Nuummi ingerlatseqatigiiffiit INI A/S aamma ISERIT A/S ingerlatseqatigiiffiit nammineq inissiaataannit eqqakkat taakkunannga akisussaaffigineqarput, uffa kommune inoqutigiinnit eqqakkanik katersinernut akisussaasuusoq, ilaatigut piginneqatigiilluni inissiaatileqatigiiffinnit il.il. aamma pisortat allaffeqarfiinut suliffeqarfiutaannillu eqakkanut. Immikkoortut kommunip akisussaaffigisaat 1.500-iuupput. Ingerlatseqatigiiffiit marluk taakku aamma kommune tamarmik immikkut entreprenørnik namminersortunik eqqakkanik katersisarnissat pillugit isumaqatigiissuteqarnikuupput.

Nunaqarfinni aamma Ittoqqortoormiini eqqakkanik katersisarneq kommunimit isumagineqarlunilu akisussaaffigineqarpoq. Qeqertarsuatsiaani, Kapisillinni Arsummilu eqqakkat sapaatit akunneranut ataasiarlugit aaneqartarput. Akerlianik Tasiilap eqqaani nunaqarfinni, Ittoqqortoormiini Tasiilamilu eqqakkat sapaatit akunneranut marloriarluni aaneqartarput, aallertitsisarnissamullu nalunaarnermi eqqakkat sapaatit akunneranut ataasiarluni aatinneqarsinnaapput.

Illoqarfinni nunaqarfinnilu ataasiakkaani katersisarnernik aaqqiineq nalinginnaasumik ingerlalluuartuunerarneqarpoq. Katersisarnerit pillugit aaqqiinerit assigiissarneqarnissaat siunnersuutigineqarpoq.

Nuna tamakkerlugu inatsisinut sanilliullugu naliliineq

Katersisarnissat pillugit aaqiineroreersoq nuna tamakkerlugu inatsiliornermut atuuttumut naapertuuppoq/naammassinnippoq/malinnippoq.

Malitassanut atuuttunut sanilliullugu naliliineq

Malitassat akinullu allattorsimaffiit imminnut naapertuutinngillat. Akinut allattorsimaffiit atuuttut naapertorlugit qaammatit pingasukkuutaarlugit akileeqqusisoqartarpoq, kisianni Paamiuni Arsummilu malitassat malillugit qaammatit tamaasa akileeqqusisoqartarpoq. Tamanna assigiissarneqassaaq.

Eqqakkanik katersisarneq pillugu aaqiinerneq assigiissaarinerneq allaffinnit malittarisassat, soorlu malitassani taamatut allassimasoqartoq, assersuutigalugu ullut akiliiffissat, nalunaarnerit assigisaallu assigiissarneqassapput.

3.3 Anartarfilerinerit**3.3.1 Nuna tamakkerlugu piumasaqaatit siunissamilu periarfissat**Aalajangersaaneq

Anartarfilerinerit (anartarfiit imaannik katersisarnerit) Anartarfiit aamma imermik errortuivikumik anartarfiillu imaannik eqqaasarnert pillugit nalunaarummi⁴ aalajangersarneqarput. Anartarfiit aamma imermik errortuivikumik eqqakkat slamtankiniittut suujunnaarsinneqarnissaanut periarfissanik kommune innersuussisussaataavoq aamma suujunnaarsitsinissamut periarfissaq innersuussutigineqartoq taanna atorineqassaaq. Illoqarfinni nunaqarfinnilu anartarfiit imaat iginneqarnissaanut usingiartarfiliortoqarnissaa, kuuffissuortoqarnissaa imaluunniit anartarfiit imaannik aamma imikumik slamtankineersunik igitsinissamut aaqiinerit allat akuerisaasut pilersinneqarnissaat kommunip qulakkeertussaavaa.

Siunissami periarfissat

Imikumut tunngatillugu nuna tamakkerlugu iliuusissatut pilersarusiortoqarsimanngilaq, tassunga ilanngullugu anartarfiit imaannut tunngatillugu. Tamakkununga tunngatillugu nuna tamakkerlugu nalunaarut ersarinnerpaaq maannakkut Naalakkersuisuusut naalakkersuisooqatigiinnissaq pillugu isumaqatigiissutaanni⁵ allassimavoq: *"Imikoq salinneqaaqqartinnagu imaanut toqqaannartumik kuutsitsisarunnaarnissaq pillugu pilersarusiortoqassaaq."* Namminersorlutik Oqartussat taamatut anguniagassamik taassuminnga piviusunngortitsisussamik pilersarusiulersimanersut kommunimi ilisimaneqanngilaq.

Kommuneqarfik Sermersuumi siunissami avatangiisini iliuusissatut pilersaarutissami 2011-2013-imi anguniakkat ilaat tassaavoq Kommuneqarfik Sermersuumut imikoq pillugu pilersarusiortoqassasoq. Siunissaq ungasinnerusoq eqqarsaatigalugu Nuummi anartarfiit imaannik imaarsisarnerit atorunnaarsikkiaartuaartinneqarnissaat aamma Tasiilami Paamiunilu ingerlaavartumik kuuffissuit amerlisarneqarnissaat kommuni kissaatigineqarpoq, uffa Ittoqqortoormiini nunaqarfinnilu anartarfiit imaannik katersisarneq (anartarfilerineq) ingerlatiinnarneqassasoq.

⁴ Anartarfiit aamma imermik errortuivikumik anartarfiillu imaannik eqqaaneq pillugit Namminersornerul-lutik Oqartussat nalunaarutaat nr. 27, 17. septembari 1993-imeersoq.

⁵ KPiffissami 2009-2013-imi atuuttussaq pillugu Naalakkersuisut naalakkersuisooqatigiinnissaq pillugu isumaqati-giissutaat 2009-mi juunip ulluisa qulingani atsiorneqarsimasoq

3.3.2 Kommunimi malitassat

Nassuiaat

Malitassat⁶ naapertorlugit perusersartarfinnit tamanit anartarfiit imaat imikullu tamarmik ilaatinneqarput.

Aaqqiinnermut ilaatinneqartut

Aaqqiineq inoqutigiinnut tamanut kuuffissuarnut attavilertissimannngitsunut atuuppoq.

Akiliutit

Kommunimi aaqqiinnermut peqataaniaraanni akiliisoqassaaq. Malitassat⁵ naapertorlugit inoqarfinni tamani, Paamiuni Arsummil taamaallaat pinnani - akiliutissallu malittassat⁵ naapertorlugit qaammatit tamaasa akileqquneqartarput - qaammatit pingasukkuutaarlugit akileqquneqartarput. Kommuneqarfik Sermersuumi akit allattorsimaffii 2011-mut tunngasut malillugit anartarfiit imaannik ingitsinnermut akiliut qaammatinut pingasunut atuuttoq paasissutissiissutigineqarpoq.

3.3.3 Periaaseq

Nuummi Paamiunilu illoqarfiit annertunersaanni pisortat kuuffissuaataat pilersinneqarsimapput, taamaalillunilu inoqutigiit anartarfiit imaannik katersisarnernut aaqqiinnermut peqataasut ikittuinnaapput. Tasiilami illoqarfiup affaata missaa kuuffissuarnut attaveqarput, taamaattumik Tasiilami inoqutigiit aaqqiinnermut peqataasut amerlanerungaatsiarput.

Ittoqqortoormiini pisortat kuuffissuaateqanngillat, taamaattumik inoqutigiit aamma illoqarfimmi pisortat suliffeqarfiutaat tamarmik anartarfiit imaannik allertarnermut aaqqiinnermut peqataapput.

Nunaqarfinni illut ikittuinnaat kuuffissuarnut attaveqarput, taamaattumik nunaqarfinni inoqutigiit tamangajammik aaqqiinnermut peqataapput.

Aallernernut atortut

Inoqutigiit aaqqiinnermut ilaatinneqartut perusersartarfeqassapput spanditalinnik imaluunniit puussiartalinnik akuerisanik aammalu slamtankeqassallutik.

Anartarfilerisunut isertarfeqassaaq imaluunniit illumik piginnittup puussiarsuaq spandiluunniit aaneqartussanngorlugu illup eqqaanut ilisassavaa. Poorsuit kommunimit tunniunneqartut kisimik atorneqassapput.

Kitaani inoqarfinni tamani aamma Ittoqqortoormiini poorsuit atorneqarput, uffa Tasiilap eqqaani inoqarfinni tamani spandit poorsuartaqanngitsut atorneqartut, tassa imaappoq Tasiilap eqqaani anartarfiit imaat imerpalasut katersorneqartartut.

Nunaqarfinni slamtankit milluaatitaqassapput, uffa qamutit motorillit slamtankinut aallertaatit milluaatitaqartut.

Tasiilami slamtankerpaalussuaqarpoq, uffa inoqarfiit sinnerini tamakku ikittuinnaasut. Kapisilinni malittassat malillugit slamtankeqartoqaqqusaanngilaq. Inoqarfinni tamani immikkoortut imaartittarnissanut nalunaarsimasut amerlassusiat immikkoortoq 3.3.4-mi tabelimi paasissutissiissutigineqarput.

⁶ Kommuneqarfik Sermersuumi anartarfiit annittakkat pillugit malitassat.

Aallertarnerit akuttussusiat

Malitassat⁶ naapertorlugit anartarfiit imaat imaakkat imatut akuttutigisunik/akulikitsigisunik katersorneqartarput:

Nuuk, Qeqertarsuatsiaat aamma Kapisillit:

- Sapaatit akunneranut marloriarluni imaarsisoqartarlunilu aallertoqartarpoq.

Paamiut aamma Arsuuk:

- Sapaatit akunneranut marloriarluni imaarsisoqartarlunilu aallertoqartarpoq.

Tasiilaq, Sermiligaaq, Isortoq, Kulusuk, Tiniteqilaaq og Kuummiut:

- Sapaatit akunneranut pingasoriarluni imaarsisoqartarlunilu aallertoqartarpoq. Tasiilami nalunaaruteqarnikkut sapaatit akunneranut marloriarluni aallerfigitittoqarsinnaavoq.

Ittoqqortoormiit:

- Sapaatit akunneranut pingasoriarluni imaarsisoqartarlunilu aallertoqartarpoq.

Anartarfilerisut qamutillu motorillit katersissutit

Nunaqarfinni illoqarfinnilu tamani aamma Ittoqqortoormiini anartarfiit imaannik katersisarneq kommunimit isumagineqarpoq.

Nunaqarfinni illoqarfimmilu Ittoqqortoormiini anartarfiit imaannik katersisarneq eqqaavinnik katersissutit atorlugit ingerlanneqartarpoq. Tassa imaappoq Kapisilinni aamma Tasiilap eqqaani nunaqarfinni kommunimi sulisut nivattaateqqat atortaraat, taakkua nivaatartaannut taarsiullugu tanki anartarfinnik imerpalusunik imalinnik immigassaq ikkunneqarsimavoq. Piffissani aputeqarujussuarfiusuni naammattumillu aputaajaaffiusinnaanngitsuni qamutit tankilikkat qamuterallannit kalinneqartut anarfiit imaannik katersinerni atorneqartarput.

Figur 14: Anartarfiit imaannik katersinerni nivattaateeraq tankikalik aamma tanki qanimut assilisaq (Kuummiut).

Figur 15: Qamutit tankitallit anartarfiit imaannut atugassiat (Tiniteqilaaq).

Ittoqqortoormiini kommunimi sulisut bili usisaalik (Mazda) anartarfiit imaannik katersinermiini atortarpaat. Ukiuunerani qamutit karsitallit qamuteralinnik kalillugit anartarfinnik annittakkanik katersissutigalugit atorneqartarput. Nunaqarfinni Arsummi Qeqertarsuatsiaanilu anartarfiit annittakkat traktorinik kalitalinnik katersorneqartarput.

Nuummi, Tasiilami aamma Paamiuni anartarfiit imaannik katersisarneq entreprenørinit namminersortunit isumagineqarput.

Tasiilami anartarfiit imaannik katersisarneq entreprenømit namminersortunit isumagineqarpoq taassumallu qamutit motorillit immikut ittumik sanaat atortarpai. Qamutit motorillit taakku anartarfinnik spandinik imerpalusunik imalinnik katersinerni aamma slamtankinik imaarsinerni atorneqartarput.

Paamiuni entreprenørit marluk assigiinngitsut anartarfiit imaannik katersisarput. Entreprenørip aappata anartarfiit imaat poorsuarniittut aappaatalu anartarfiit imaat katersuivimmiittut (slamtank) katersortarpaat.

Nuummi entreprenørit pingasut assigiinngitsut anartarfiit imaannik katersuisarput. Ataatsip poorsuarniittut allallu marluk anartarfiit imaat katersuivimmiittut katersortarpaat.

3.3.4 Killiffik naliliinerlu

Anartarfiit imaannik katersinernut aaqqiinnermut siusinnerusukkut oqaatigineqareersutut inoqutigiiit, meeqqeriviit, pisortat allaffeqarfiutaat aamma namminersorlutik inuussutissarsiuqartut pisortat kuuffissuaataannut attavilersissisimangitsut ilaatinneqarput.

Aaqqiinnermut immikkoortut aamma anartarfiit imaannik katersuiviit tullinguuttut makku ilaatinneqarput:

Inoqarfik	Aaqqi neq	Immikkoo rtut amerlass usiat	Katersuiv iit amerlass usiat	Ingerlatsisut		
				Kommune	Entreprenør it	Imaarsisarnerit akuttussusiat
Nuuk	Aap	124	100-it missaat		X	Sap. ak. 3-riarluni
Tasiilaq	Aap	325	74		X	Sap. ak. 3-riarluni

Inoqarfik	Aaqqiineq	Immikkoo rtut amerlass usiat	Katersuiv iit amerlass usiat	Ingerlatsisut		
				Kommune	Entreprenør it	Imaarsisarnerit akuttussusiat
Paamiut	Aap	98	5		X	Sap. ak. 3-riarluni
Ittoqqortoormiit	Aap	150	0	X		Sap. ak. 3-riarluni
Kuummiut	Aap	115	3	X		Sap. ak. 3-riarluni
Kulusuk	Aap	109	1	X		Sap. ak. 3-riarluni
Qeqertarsuatsiaat	Aap			X		Sap. ak. 3-riarluni
Sermiligaaq	Aap	61	0	X		Sap. ak. 3-riarluni
Arsuk	Aap	62	11	X		Sap. ak. 3-riarluni
Tiniteqilaaq	Aap	64	0	X		Sap. ak. 3-riarluni
Isortoq	Aap	39	1	X		Sap. ak. 3-riarluni
Kapisillit	Aap		0	X		Sap. ak. 3-riarluni

Illoqarfinni Nuummi, Paamiuni aamma Tasiilami anartarfiit imaannik poorsuarniittunik aamma katersuivinniittunik katersisarnerit entreprenørinut namminersortunut suliarinnittussarsiuunneqarsimapput. Nuummi illuutillit najukkami entreprenørinik imaarsisarsisarnissat pillugit namminneq isumaqatigiissuteqartussaapput.

Illoqarfinni nunaqarfinnilu ataasiakkaani katersisarnermik aaqqiineq naammaginantumik ingerlasorineqarpoq. Katersisarnermik aaqqiineq assigiissarneqassasoq siunnersuutigineqarpoq.

Anartarfilerisut akiuussutissamik kapitinneqartarnissaat Nuummi Sanarfinermut Avatangiisinullu ingerlatsivimmit siunnersuutigineqarpoq.

Nuna tamakkerlugu inatsisiliornermut sanilliullugu naliliineq

Katersuisarnermik aaqqiineroreersut nuna tamakkerlugu inatsisinut atuuttunut naapertuupput.

Malitassanut atuuttunut sanilliullugu naliliineq

Katersuisarnermik aaqqiineq malitassanut atuuttunut naapertuupput.

Katersisarnerit pillugit assigiissaarinermit allaffissornermit malittarisassat, soorlu malitassani allassimasoq – assersuutigalugu ullut akiliiffissat, nalunaarnerit assigisaallu - assigiissarneqassapput.

3.4 Eqqakkat annertuut, upernaakkut saliisarneq ilanngullugu

3.4.1 Nuna tamakkerlugu piumasaqaatit siunissamilu periarfissat

Aalajangersaaneq

Eqqakkat annertuut, upernaakkut saliinermi igitat ilanngullugit, katersorneqartarnerat eqqagassalerineq pillugu nalunaarummi aalajangersarneqarput aamma illuutilinnit, suliffeqarfiutilinnit, pisortat suliffeqarfiutaannit il.il. eqqakkat suujunnaarsinneqarnissaannut periarfissat kommunimit innersuunneqartussaataapput. Suujunnaarsitsinissanut periarfissat tamakku atorineqasspuput.

Siunissami periarfissat

Nuna tamakkerlugu eqqakkat pillugit pilersaarut 2010-2013 anguniakkanik tullinnguuttunik makkuninnga eqqakkanik annertuunik upernaakkullu saliisarnernut attuumassuteqartunik imaqarpoq.

Anguniakkap ilaa 2: Paasissutissiineq	<ul style="list-style-type: none"> Innuttaasunut aamma namminersorlutik inuussutissarsiueteqartunut paasissutissiisoqartassaaq. Paasissutissiisarneq pillugu periaasissat kingusinnerpaamik 2010-mi aalajangersarneqarsimassapput.
Anguniakkap ilaa 6: Maagaannaq igitat atoqqiinerillu qitiutillugit	<ul style="list-style-type: none"> Illoqarfiit nunaqarfiillu killeqarfiisa iluini asimilu maagaannaq eqqaasoqannginnissaa anguniarlugu kingusinnerpaamik 2010-mi suliniuteqartoqassaaq.
Anguniakkap ilaa 8: Eqqakkanik ikilisaaneq atoqqiinerillu	<ul style="list-style-type: none"> Kalaallit Nunaanni eqqakkat ikilisarneqassapput. Eqqakkat ikilisarnissaannut piunasaqaatit misissorneqassapput aamma kingusinnerpaamik 2013-mi saqqummiunneqassapput. Tamanna aningaasatigut ajornanngippat illoqarfinni anginerni eqqakkat immikkoortullu assigiinngitsut kingusinnerpaamik 2013-mi atoqqinneqartalissapput tamatumalu kingorna illoqarfinni allani.

3.4.2 Kommunimi malitassat

Nassuiaat

Pequtit atugassat eqqakkatut annertuut paasineqassapput.

Malitassat⁷ naapertorlugit eqqakkat annertuut assersuutigalugu makkuupput: poortuutit annertuut (assersuutigalugu poortuutissat pappiliarsuarnit plastikiniillu sanaat), pequtit (assersuutigalugu pequtit, qisunnit igitat, natersuit), savimerngit (assersuutigalugu sikkilit, aneerussiviit, kiassaatit il.il.), eqqakkat elektroniskiusut (assersuutigalugu igaffimmi maskiinat, fjernsynit qarasaasiillu), nillartaatsiviit qerititsiviillu, igaffimmi errorsisarfimmilu atortorissaarutit perusersartarfinnullu tunngasut.

Eqqakkat annertuut oqimaannerpaaffimmikkut 30 kiiluussapput imatullu uuttuteqarlutik; 1 x 1 x 1 m, pequtilli aamma igaffimmi errorsisarfimmilu atortorissaarutit 45 kg tikillugit oqimaatsigisinnaapput meterinillu marlunnik takissuseqarsinnaallutik. Pappiliarsuit, pappilissat plastikkillu karsini pappiliarsuarni aammaannartuniittut, puussiani plastikiniittut qilertalluunniit.

Aaqqiinnermut ilaatiginneqartut

⁷ Regulativ for indsamling af storskrald fra private husstande i Kommuneqarfik Sermersooq.

Malitassat ⁷ naapertorlugit eqqakkat annertuut privatineersut taamaallaat katersorneqartassapput, ilaatigullu ukiumoortumik upernaakkut saliinerneersut, aamma ilaatigut eqqakkat aqquserngup sinaanut ilineqarsimasut ingerlaavartumik katersorneqartartut ilaatigullu eqqakkat tigooqqaavinnut ingerlaavartumik tunniunneqartartut.

Illoqarfinni nunaqarfinnilu tamani upernaakkut saliinerni innuttaasut ataatsimoorlutik ukiumut ataasiarlutik maagaannaq igitanik katersuisarput aammalu nunaminertat illoqannginnersallu kikkunnilluunniit atorneqarsinnaasut saligaatsuunissat isumagisarlugit. Saligaatsuutitsineq immikkoortoq 3.9-miittoq takuuk.

Nuummi INI aamma ISERIT Sanarfinermut Avatangiisinullu ingerlatsivimmit inissiaqarfinni immikkoortortaqaarfinni najugaqartut saleeqqullugit aamma maagaannaq igitanik katersueqqullugit nalunaarfigeqqullugit qinnuigineqartarput, uffa piginneqatigiilluni inissiaatileqatigiiffiit, piginnittut peqatigiiffii, nammineq illuutillit, suliffeqarfiit angisuut il.il. allakkatigut najukkanilu avitigut annonceliinkkuk ilisimatinneqartartut.

Nuummi ilaqtariinnut ataatsinut arlalinnullu illut eqqaannit eqqakkat annikitsut ikuallanegarsinnaasut tunniunegarsimasuni poorsuarniittut, eqqakkat annertuut ikuallanegarsinnaasut, eqqakkat ikuallanegarsinnaanngitsut aamma eqqakkat navianartut ukiumut marloriarlugit katersorneqartarput. Upernaakkut saliineq iluatsillugu upernaakkut katersisoqartarpoq.

Figur 16: Nuummi eqqakkat annertuut aqquserngup sinaaniittut.

Upernaakkut saliinerni illoqarfinni nunaqarfinnilu assigiinngitsunik suliniuteqartoqartarpoq.

Nuummi najugaqartoq eqqakkanik katersanik poorsuarniittunik amerlanerpaannik katersisoq INI-mit qaammammi ataatsimi ineqarnermut akiliutinnatsinneqartarpoq.

Arsummi assersuutigalugu 2010-mi ullormi ataatsimi aaqqissuussisoqarpoq, ullormilu tassani normunik pinnattaassanik agguaassisoqarpoq. Poorsuaq eqqakkanik imalik ataaseq tunniunneqarpoq tunniussisoq normumik tunineqartarpoq. Ualikkut kommunip allaffiata eqqaani sodavandillertoqartarpoq normullu tunniussuunneqarsimasut ilaannik makitsisoqarluni. Pinnattaassaq tassaavoq Coopimit sikkili nutaaq.

Figur 17: Arsummi upernaakkut saliineq.

Figur 18: Arsummi upernaakkut saliineq.

Akiliutit

Eqqakkanik annertuunik katersinernut/tunniussinernut immikkut ittumik akileeqquisoqartarpoq.

Eqqakkanik annertuunik aaqqiineq innuttaasunuinnaq atuuppoq.

3.4.3 Periaaseq

Katersissutit

Malitassat ⁷ naapertorlugit Ittoqqortoormiini inoqtigiit tamarmik poorsuarnik plastikiniq 110 literinik tunnineqartarput, poorsuillu upernaakkut saliinermi maagaannaq igitanik katersinernut atorneqartarpoq.

Piviusumik upernaakkut ukiakkullu inoqarfinni tamani saliinerni eqqakkanik annikitsunik ikuallanneqarsinnaasunik katersuinissamut poorsuarnik tunniussuisoqartarpoq, uffa pigisat anginerusut aaneqartussanngorlugit aqquserngup sinaanut inissinneqartartut.

Katersisarnerit akuttussusiat

Malitassat⁷ naapertorlugit Paamiuni, Arsummi, Sermiligaami, Isortumi, Kulusumi, Tiniteqilaami, Kuummiuni Tasiilamilu piffissami aputeqanngiffiusumi qaammatit tamaasa ataasinngornermi siullermi eqqakkanik annertuunik katersisoqartartussaavoq. Malitassat naapertorlugit Nuummi ikinnerpaaffittut ukiumut ataasiarluni eqqakkanik annertuunik aqquserngup sinaaniittunik aallertoqartartussaavoq, uffa malitassat⁷ naapertorlugit Ittoqqortoormiini eqqakkanik annertuunik aallertoqartartussaanngitsoq. Tassani innuttaasut eqqakkanik eqqaavissualiaassinissartik namminneq akisussaaffigaat.

Malitassat⁷ naapertorlugit inoqarfinni tamani eqqakkat annertuut ikuallaavimmut aamma/imaluunniit eqqaavissuarmut tunniunneqarsinnaapput.

Piviusumik illoqarfinni (Nuummi taamaallaat pinnani) nunaqarfinnilu tamani eqqakkanik annertuunik ingerlaavartumik katersuisoqartarpoq. Innuttaasut eqqakkanik annertuunik aqquserngup sinaanut inissiisartussanngorlugi katersuisarnerit aaqquissuunneqartarput. Kommunimi sulisut eqqakkat takugaagamikkik tamakku aaneqartarput. Tamanna ullormi tassani imaluunniit sapaatit akunnerata naanerata kingorna ullormi suliffiusumi siullermi pikkajuttarpoq. Nalinginnaasumik piffissami aputeqanngiffiusumi taamaallaat innuttaasut eqqakkanik annertuunik aaneqartussanik inissiisarsinnaapput.

Innuttaasut eqqakkanik annertuunik aaneqartussanngorlugit inissiisimasut illoqarfinni nunaqarfinnilu innuttaasut aqqusinilerisut naalagaasaat attaveqarfigisinnaavaat igitassallu inissinneqarsimasut pillugit ilisimatillugu.

Figur 19: Kuummiuni eqqakkat annertuut aaneqartussanngorlugit inissitat.

Arsummi ileqquusumik "upernaakkut saliineq" ukiumut marluk-pingasoriarluni kommunimi sulisut, ilaatigut nunaqarfimmi suliffissaaleqisut atorneqarnerisigut, atorlugit ingerlanneqartartoq Paamiuni Sanarfinermut Avatangiisinullu ingerlatsivimmit paasissutissiissutigineqarpoq.

Ingerlaavartumik aallertarnerit

Malittassat⁸ atuuttut naapertorlugit malitassani tigooqqaavittut paasissutissiissutigineqartunut eqqakkanik annertuunik toqqaannartumik tunniussisioqarsinnaavoq.

Eqqakkat annertuut eqqaavissuarmut aamma/imaluunniit nunaqarfimmi ikuallaavimmut tunniunneqarsinnaapput.

Nuummi eqqakkat annertuut ilaat Atoqqiisarfimmi toqqaannartumik atoqqinneqarsinnaasut tassunga tunniunneqartarput, uffa eqqakkat annertuut sinneri "Tigooqqaavimmut" Nuummi Ikuallaavimmut attuumassuteqartumut tunniunneqartarput.

Suliarinnittoq gamutillu motorillit eqqagassalerissutit

Upernaakkut saliinissaq kommunimi pilersaarusionerqartarpoq, kisiannili aaqquissuussinermut innuttaasut peqataanissaat naatsorsuutigineqarpoq.

Illoqarfinni tamani (taamaallaat Nuummi pinnani) nunaqarfinnilu tamani piffissami aputeqanngiffiusumi eqqakkat annertuut kommunimit ingerlaavartumik katersorneqartarput.

Nunaqarfinni aamma Ittoqqortoormiini eqqakkat annertuut atortunik eqqakkanik katersuinerni atortartut assigninik katersorneqartarput. Paamiuni Tasiilamilu eqqakkat annertuut kommunimi aqqusinilerisunit aamma kommunip atortui atorlugit katersorneqartarput.

Nuummi eqqakkat annertuut suliarinnittussaarsiuunneqareernerisigut entreprenørinit namminersortunik isumagineqartarput.

3.4.4 Killiffik naliliinerlu

Eqqakkanik annertuunik katersisarneq pillugu aaqqiinermi siusinnerusukkat oqaatigineqareersutut nammineq illuutilinnut taamaallaat atuuppoq aamma aaqqiineq inuussutissarsiutigalugu suliffeqarfiutilinnit atorneqarsinnaanngilaq, kisianni upernaakkut saliisarnerit innuttaasunut aamma inuussutissarsiutigalugu suliffeqarfiutilinnut tamanut atuuppoq.

Inoqarfik	Aaqqiineq Upernaakkut saliineq	Aaqqiineq Eqqakkat annertuut
Nuuk	Aap	Aap
Tasiilaq	Aap	Aap
Paamiut	Aap	Aap
Ittoqqortoormiit	Aap	Aap
Kuummiut	Aap	Aap
Kulusuk	Aap	Aap
Qeqertarsuatsiaat	Aap	Aap

⁸ Regulativ for bortskaffelse af affald i Kommuneqarfik Sermersooq.

Sermiligaaq	Aap	Aap
Arsuk	Aap	Aap
Tiniteqilaaq	Aap	Aap
Isortoq	Aap	Aap
Kapisillit	Aap	Aap

Illoqarfinni nunaqarfinnilu tamani eqqakkanik annertuunik katersisarneq pillugu aaqiineq piviusumik atorsinnaasorineqarpoq. Aaqiinermi aamma tassunga tunngatillugu pisariaqartitsineq naapertorlugu aallertarnerit akuttussusiat il.il. assigiissarneqarnissaat siunnersuutigineqarpoq.

Nuna tamakkerlugu inatsisiliornermut sanilliullug naliliineq

Eqqakkat annertuut / Katersuisarneq pillugu aaqiineroreersoq inatsisini atuuttuni piumasaqaatinut naapertuuppoq. Kommunimi eqqakkat pillugit aaqiisoqarnissaa inatsisini piumasaqaataangilaq.

Upernaakkut salisarnarit / Aaqiineroreersoq inatsisini atuuttuni piumasaqaataasunut naapertuuppoq.

Malitassanut atuuttunut sanilliullugu naliliineq

Eqqakkat annertuut / Katersisarneq pillugu aaqiineroreersoq malitassani malittarisassatut allaaserineqartunut naapertuuppoq, kisianni piviusup malitassallu akornanni naapertuuttoqangilaq, tassami malitassani aalajangersakkanut sanilliullugu eqqakkanik annertuunik akulikinnerusumik aallertoqartarmat.

Katersisarneq pillugu aaqiinernek assigiissaarinerne malitassani oqaaseqatigiit aamma assigiissarneqassapput.

Upernaakkut salisarnarit / Igitassanik eqqaasarneq pillugu Namminersornerullutik Oqartussat nalunaarutaat nr. 28, 17. septembari 1993-imeersumi imatut allassimasoqarpoq (§ 17): *”Upernaat tamaasa aputip aattornerata kingorna kommunalbestyrelsi kommunimi nunaminertanik ataatsimoortumik inuinnartut pisortatigoortumillu saliinissaq taassuminngalu aallartitsinissaq pillugit nalunaarusiortassaaq”*, kisianni malitassani aaqiineq allassimanngilaq taamaattumillu malitassani aalajangersarneqarsimanani.

Piviusumik aaqeerineroreersut inatsisinut atuuttunut naapertuupput, tassa illoqarfinni nunaqarfinnilu tamani – taamaallaat Ittoqqortoormiini pinnani – upernaakkut saliiisoqartarmat, matuma qulaani inatsit takuuk. Upernaakkut salisarnarit malitassani allassimanngillat. Assersuutigalugu malitassani upernaakkut salisarneq pillugu oqaaseqatigiinnik aamma ilanngussami 1-imi piffissanut katersuiffiusussanut tunngasunik ikkussisoqarsinnaavoq.

3.5 **Eqqakkanik navianaatilinnik suujunnaartitsisarnarit (piniagassat sinnikui, uumasut toqungasut eqqakkallu ulorianaateqarsinnaasut ilanngunnagit)**

3.5.1 Nuna tamakkerlugu piumasaqaatit siunissamilu periarfissat

Aalajangersaaneq

Eqqakkanik navianaatilinnik katersuisarneq eqqakkanik navianaatilinnik katersuisarneq uuliakunit akuutissanillu eqqagassat pillugit nalunaarummi⁹ aalajangersarneqarpoq. Illuutilinnit, suliffeqarfinnit, pisortat suliffeqarfiutaannit il.il. eqqakkat suujunnaarsinneqarnissaannut periarfissat kommunimit innersuussutigineqartussaataapput. Suujunnaarsitsinissamut periarfissat innersuussutigineqartut atorneqassapput.

Siunissami periarfissat

Nuna tamakkerlugu eqqagassalerinermut pilersaarummi 2010-2013-mi anguniagassat eqqakkanut navianaateqartunut tunngasut tullinnguuttut makku allassimapput.

<p>Anguniakkap ilaa 2: Paasissutissiineq</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Innuttaasunut aamma namminersorlutik inuussutissarsiuteqartunut paasissutissiisoqartassaaq. Paasissutissiineq pillugu periaasissat kingusinnerpaamik 2010-mi aalajangersarneqarsimassapput.
<p>Anguniakkap ilaa 3: Tigooqqaaviit eqqakkanillu immikkoortiterisarnerit</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Eqqakkat navianaatillit qangali uninngatitat tamarmik salinneqarnissaat kingusinnerpaamik 2010-mi qulakkeerneqassaaq. • Eqqakkanik immikkoortiterisoqartalissaaq aamma illoqarfinni anginerusuni tamani eqqakkanik ajornartorsiutaasunik eqqortumik suujunnaarsitsisoqartalissaaq aamma illoqarfinni akunnattumik angissusilinni kingusinnerpaamik 2010-i tigooqqaveqalersimassaaq. • Illoqarfinni nunaqarfinnilu tamani kingusinnerpaamik 2013-imi eqqakkanik immikkoortiterisoqartalissaaq aamma eqqakkanik ajornartorsiutaasunik eqqortumik suujunnaarsitsisoqartalissaaq.

3.5.2 Kommunimi malitassat

Nassuiaat

Malitassat¹⁰ naapertorlugit eqqakkat navianaatillit assersuutigalugu immikkoortut makkuupput: kemikaliat, uuliamit tunisassiat, akuutissat arrortinneqarsinnaanngitsut, qalipaait sinnikui, lak, nipinnertooq, qullit ruujorit pærissaat, pærit atuinikitsut, eqqakkat elektroniskiusut, batteriit, issisiutit/kissarnersiutit, nillataartitsiviit/qerititsiviit, akkumulatorit, eqqakkat asbestitallit poortuutissallu, soorlu assersuutigalugu kemikaliat, uuliamit tunisassiat, akuutissat arrortinneqarsinnaanngitsut imaluunniit qalipaait sinnikui toqqortarineqarsimasut.

Aaqqiinnermut ilaatinneqartut

Kommuneqarfik Sermersuumi innuttaasut suliffeqarfiillu tamarmik malitassat¹⁰ aqutigalugit eqqakkat navianaatillit eqqakkanit allanit immikkoorteqartussaataapput aammalu tamakku, soorlu malitassani^{8,10} allassimasutut, aaqqiinnermut tunniuteqquneqartussaataapput.

Kommuneqarfik Sermersuumut tunngatillugu eqqakkat pillugit malitassani^{10,8} eqqakkanik navianaatilinnik suujunnaarsitsinissamut (tunniussinissamut) malitassani aalajangersarneqarsimasunik aaqqiissuteqartoqarsimavoq:

⁹ Hjemmestyrets bekendtgørelse nr. 29 af 17. september 1993 om olie og kemikalieaffald.

¹⁰ Kommuneqarfik Sermersuumi eqqakkanik avatangiisinut navianaatilinnik suujunnarsitsisarneq pillugu malitassat.

Eqqakkanik navianaatilinnik suujunnaarsitsisarnerit, tassunga ilanngullugit:

- Batteriit, akkumulatorit ilanngullugit
- Eqqakkat elektroniskiusut, assersuutigalugit fjernsynikut, nipilersuutikut, radiot, videomaskiinat, qarasaasiat tamakkunungalugu atortut, oqarasuaatit, pinngussat elektroniskiusut, kondensatorit il.il.
- Nillartaartitsiviit/gerititsiviit (nillartaartitsiviit qeritsitsiviillu assigiinngitsut tamaasa ilanngullugit)
- Nuna uuliamik mingutsinneqarsimasoq (taamaallaat Ittoqqortoormiini Nuummilu)
- Eqqakkat navianaateqarsinnaasut/nakorsaatinit eqqakkat
- Eqqakkat navianaatillit assigiinngitsut/uuliamit kemikalianillu eqqakkat.

Akiliutit

Kommuneqarfik Sermersuumi akit allattorsimafiit 2010 naapertorlugit eqqakkanik elektroniskiusunik, nillartaartitsivinnik/gerititsivinnik eqqakkanillu navianaatilinnik eqqaasut akiliuteqartassapput. Inuinnaalli eqqakkanik navianaatilinnik akeqanngitsumik tunniussisinnaapput, tassunga ilanngullugit nillartaartitsivinnik qerititsivinnillu (ataaseq), kisianni tamakku nammineq atugarisimanerat uppersarneqassaaq.

3.5.3 Periuseq

Katersuisarneq/tunniussisarneq

Malitassat^{8,10} naapertorlugit illoqarfinni nunaqarfinnilu (taamaallaat Nuummi pinnani) eqqakkanik navianaatilinnik ingerlatsinermik suliaqartunut nammineq saaffiginnikkut eqqaavissuarmut imaluunniit nunaqarfimmi ikullaavimmut tunniussisoqarsinnaavoq, tassunga ilanngullugit batteriit, akkumulatorit, nillartaartitsiviit qerititsiviillu.

Malitassat¹⁰ naapertorlugit illuutilinnit aamma namminersolutik inuussutissarsiutilinnit eqqakkat navianaatillit Nuummi tigooqqaavimmut tunniunneqartussaapput.

Illoqarfinni nunaqarfinnilu amerlanerpaani niuertarfinni aamma imaluunniit/kommunip allaffiini batteriit mikisunik katersuiffissanik karseeqqanik inissiisoqarsimavoq. Nuummi batteriit tunisassiallu elektroniskiusut mikisut, soorlu oqarasuaatit angallattakkat, batteriit karsinut qorsuusunut illoqarfinni niuertarfinniittunut suliffeqarfinniittunullu aamma ikineqarsinnaapput.

Illoqarfinni nunaqarfinnilu – taamaallaat Nuummi pinnani - akkumulatorinik, eqqakkanik elektroniskiusunik, nillartaartitsivinnik qerititsivinnillu suujunnaarsitsisarneri inoqutigiit pisortalluunniit suliffeqarfiutaat atortut atorunnaartut pisortat aqqusiniutaasa killingannut ilisaraat takuniaanermi paasineqarpoq, tamatumalu kingorna tamakku kommunimi sulisunit qamutit kalittakkat, nivattaatit nivaartartaat atortulluunniit allat atorlugit aaneqartartut.

Tamatuma saniatigut Tasiilami innuttaasut eqqakkanik navianaatilinnik, akkumulatorinik, eqqakkanik elektroniskiusunik il.il. materielgårdenip eqqaanut inissiisarnerat nalinginnaasuuvoq.

Paamiuni innuttaasut aamma inuussutissarsiutigalugu suliffeqarfiutillit eqqakkanik navianaatilinnik, akkumulatorit, eqqakkat elektroniskiusut il.il., assersuutigalugu eqqaavissuup isaariaanut inissiisarnerat nalinginnaasuuvoq, tamatumalu kingorna ingerlatsivimmit akiligassiissummik nassitsisoqartarpoq.

Nuummi tigooqqaavimmik pilersitsisoqarsimavoq aammalu, soorlu immikkoortumi 3.5.2-mi oqaatigineqartutut, innuttaasut eqqakkanik akeqanngitsumik tunniussisinnaapput, uffa namminersorlutik inuussutissarsiuteqartut akiliuteqartartussaasut.

Nuna uuliamik mingutsinneqarsimasoq

Nunap uuliamik mingutsinneqarsimasup tunniunneqannginnerani kommune attaveqarfigineqassaaq. Sumiiffiup ilusaatut ilerseqqinneqannginnerani salinissaq kommunimit akuersissutigineqassaaq.

Malitassat⁹ naapertorlugit nuna uuliamik mingutsinneqarsimasoq annertunerusoq nunaqarfinnit Qeqertarsuatsiaaniittoq aamma Kapisilinniittoq Nuuliaanneqassaaq tassani Tigooqqaavikkoortillugu suujunnaarsinneqassalluni.

Maannakkut nuna tamakkerlugu aamma Kommuneqarfik Sermersuumi nunamik uuliamik mingutsinneqarsimasumik suliarinninnissamut aamma suujunnaarsitsinissamut ersarissumik malittarisassaateqartoqaranilu periusaateqartoqanngilaq.

3.5.4 Killiffik naliliinerlu

Eqqakkat navianaatillit pillugit aaqqiinerni, akkumulatorit, eqqakkat elektroniskiusut aamma nillartaatitsiviit qerititsiviillu ilanngullugit, Kommuneqarfik Sermersuumi innuttaasut suliffeqarfiillu tamarmik ilaatinneqarput.

Inoqarfik	Batteriik mikisunik katersuineq	Makkuninnga tunniussinissaq pillugu aaqqiinerit		
		Akkumulatorit aamma eqqakkat navianaatillit	Eqqakkat elektroniskiusut	Nillartaatitsiviit/q erititsiviit
Nuuk	Aap	Aap	Aap	Aap
Tasiilaq	Aap	Aap	Aap	Naamik
Paamiut	Aap	Aap	Aap	Aap
Ittoqqortoormiit	Aap	Naamik	Naamik	Naamik
Kuummiut	Aap	Naamik	Naamik	Naamik
Kulusuk	Aap	Naamik	Naamik	Naamik
Qeqertarsuatsiaat	Aap	Aap	Aap	Naamik
Sermiligaaq	Aap	Aap	Aap	Naamik
Arsuk	Naamik	Naamik	Naamik	Naamik
Tiniteqilaaq	Aap	Naamik	Naamik	Naamik
Isortoq	Aap	Naamik	Naamik	Naamik
Kapisillit	Aap	Aap	Aap	Naamik

Eqqakkat navianaatillit, akkumulatorit, eqqakkat elektroniskiusut aamma nillartaatitsiviit qerititsiviillu pillugit aaqqiinerit Nuummi ajunngitsumik ingerlanneqarsorineqarput, uffa Tasiilami Paamiunilu aaqqiinerit pitsanngorsarneqartariaqartut. Nunaqarfinni aamma Ittoqqortoormiini maannakkut batteriik katersuisarneq pillugu taamaallaat aaqqiisoqarsimavoq.

Eqqakkat navianaatillit, akkumulatorinik, eqqakkanik elektroniskiusunik aamma nillartaartitsivinnik qerititsivinnillu katersuisoqartarnissaa pillugu Ittoqqortoormiini aamma nunaqarfinni aaqqiisoqartariaqartoq aamma Paamiuni Tasiilamilu aqqiinerit pitsanngorsarneqassasut siunnersuutigineqarpoq.

Aammattaaq Arsummi batteriinik mikisunik katersisarneq pillugu aaqqiisoqartariaqarpoq.

Nuna tamakkerlugu inatsisiliornermut sanilliullugu naliliineq

Akkumulatorit, eqqakkat navinartut assigiinngitsut, eqqakkat elektroniskiusut imaluunniit nillartaartitsiviit qerititsiviillu pillugit nuna tamakkerlugu aaqqiisoqarnissaanik piumasaqaateqartoqanngimmat aqqiineroreersuni inatsisit atuuttut malinneqartut oqaatigineqartariaqarpoq.

Malitassanut atuuttunut sanilliullugu naliliineq

Aqqiineroreersut Kommuneqarfik Sermersuumi eqqakkanik avatangiisinut navianaatilinnik suujunnaarsitsisarnerit pillugit malitassat atuuttut malinneqanngillat. Malitassani¹⁰ oqaatigineqareersuni ilanngussaq 1 takuuk. Malitassani uuliakunit kemikaliakunillu eqqakkat saniatigut suujunnaarsitsisarnissat pillugit periarfissat amigaataapput. Malitassat aamma piviusunut assigiissarneqartariaqarput. Eqqakkat navianartut, akkumulatorit, eqqakkat elektroniskiusut aamma nillartaartitsiviit qerititsiviillu pillugit aqqiinerinik pitsanngorsaanerni aamma nutaanik pilersitsinerni malitassani oqaaseqatigiit iluarsaanneqartariaqarput assigiissarneqarlutillu.

3.6 Piniagassat sinnikui uumasullu tungasut

3.6.1 Nuna tamakkerlugu piumasaqaatit siunissamilu periarfissat

Aalajangersaaneq

Piniagassat sinnikuinik aamma uumasunik toqungasunik katersuisarnerit eqqagassalerineq pillugu nalunaarumi aalajangersarneqarput aamma illuutilinnit, suliffeqarfinit, pisortat suliffeqafiutaannit il.il. eqqakkanik suujunaarsitsinissanut periarfissat kommunit innersuussutiginnittussaataapput. Suujunnarsitsinissamat periarfissat innersuussutigineqartut atorneqassapput.

Siunissami periarfissat

Nuna tamakkerlugu Eqqagassat pillugit iliuusissatut pilersaarut 2010-2013 anguniagasanik piniagassat sinnikuinik uumasunillu toqungasunik tunniussinissamat tunngassuteqartunik tullinnguuttunik makkuninnga imaqqarpoq.

Anguniakkap ilaa 2:
Paasissutissiineq

- Innuttaasunut aamma namminersorlutik inuussutissarsiuteqartunut paasissutissiisoqartassaaq. Paasissutissiineq pillugu periaasissat kingusinnerpaamik 2010-mi aalajangersarneqarsimassapput.

3.6.2 Kommunimi aqqiinerit

Nassuiaat

Malitassat¹⁰ naapertorlugit pinigassat sinnikui aamma uumasut toqungasut ilaatinneqarput, assersuutigalugu neqit kasiilikkat aamma uumasut mikisut toqungasut, assersuutigalugu qimmit.

Aaqqiinermut ilaatinneqartut

Malitassat¹⁰ naapertorlugit aaqqiinermi inoqtigiit piniagassat sinnikuinik imaluunniit uumasunik toqungasunik igitsisartut tamarmik ilaatinneqarput. Kommunimit innersuussineq malillugu suujunnaarsitsisoqassasoq allassimavoq (§ 5.2).

Akiliutit

Piniagassat sinnikuinik aamma uumasunik toqungasunik katersinerni/tunniussinerni immikkut ittumik akiliuteqartoqarnissaanik piumasartoqarneq ajorpoq.

3.6.3 Periaaseq

Katersineq/tunniussineq

Illoqarfinni nunaqarfinnilu piniagassat sinnikui aamma uumasut toqungasut ikuallaavimmut imaluunniit eqqaavissuarmut tuniunneqartarput. Piniagassanit nammineq atugassanit eqqakkat eqqaavilerinertigut aamma katersorneqartarput. Nuup illoqarfiani sapaatit akunneranut uumasut toqungasut (uumasuutit) pingasut arfinillillu akornanni amerlassuseqartut tunniunneqartartut Sanarfinermut Avatangiisinullu ingerlatsivimi naliliisoqarpoq.

3.6.4 Killiffik naliliinerlu

Soorlu siusinnerusukkut oqaatigineqareersoq aaqqiineq inoqtigiinnut tamanut piniagassat sinnikuinik imaluunniit uumasunik toqungasunik eqqaasartunut tamanut atuuppoq.

Inoqarfik	Eqqaavissuarmi matoorunneqartarput	Anartarfiit imaannik eqqaavikkut kuutsinneqartarput
Nuuk	X	
Tasiilaq	X	
Paamiut	X	
Ittoqqortoormiit	X	
Kuummiut	X	
Kulusuk	X	
Qeqertarsuatsiaat		X
Sermiligaaq		X
Arsuk	X	
Tiniteqilaaq	X	
Isortoq	X	
Kapisillit	X	

Illoqarfinni nunaqarfinnilu ataasiakkaani tunniussisarneq pillugu aaqqiinert piviusumik ingerlalluarsorineqarput, naak kommunimit innersuussinerit kingorna aaqqiisoqarsimangikkaluarlunilu suujunnaarsitsisoqarneq ajoraluartoq. Aaqqiisoqarnissaa aamma tassunga tunngatillugu innuttaasut qimminik uumasunillu mikinerusunik toqungasunik qanoq tunniussisarnissaat aamma tamakkuninnga suujunnaarsitsisarneq pillugu kommuni isummertoqassoq/aalajangiisoqassasoq siunnersuutigineqarpoq.

Nuna tamakkerluq inasitsisinut sanilliullugu naliliineq

Suujunnaarsitsisarnerni periaasioreersoq – toqqaannartumik saaffignittoqareerneratigut innersuussineq - inatsisinik atuuttunik naammassinnippoq.

Malitassanut atuuttunut sanilliullugu naliliineq

Periaasioreersoq inatsisinik atuuttunik naammassinnippoq.

Aaqqiinnermi malitassani oqaaseqaatigiit assigiissarneqassapput.

3.7 Eqqakkat navianaateqarsinnaasut

3.7.1 Nuna tamakkerlugu piumasaqaatit siunissamilu periarfissat

Aalajangersaaneq

Akiuussutissanik aamma aanngajaarniutininik katersisarneq kisiat pinnagu eqqakkanik navianaateqarsinnaasunik katersisarneq uuliakunik aamma kemikaliakunik eqqakkat pillugit nalunaarummi aamma eqqagassalerineq pillugu nalunaarummi aalajangersarneqarput. Illuutilinnit, suliffeqarfinit, pisortat suliffeqarifiutaannit il.il. eqqakkanik suujunaarsitsinissamut periarfissat kommunimit innersuussutigineqartussaataapput. Suujunnarsitsinissamut periarfissat innersuussutigineqartut atorineqassapput.

Siunissami periarfissat

Nuna tamakkerlugu eqqagassat pillugit iliussissatut pilersaarut 2010-2013 anguniagassanik eqqakkanik navianaateqarsinnaasunik suliarinninnertut tunngasunik tullinnguuttunik makkuninnga imaqarpoq.

Anguniakkap ilaa 2:
Paasissutissiineq

- Innuttaasunut aamma namminersorlutik inuussutissarsiuteqartunut paasissutissiisoqartassaaq. Paasissutissiineq pillugu periaasissat kingusinnerpaamik 2010-mi aalajangersarneqarsimassapput.

Anguniakkap ilaa 3:
Tigooqqaaviit aamma eqqakkanik immikkoortiterisarnerit

- Eqqakkanik immikkoortiterisoqartalissaaq aamma illoqarfinni anginerusuni tamani eqqakkanik ajornartorsiutaasunik eqqortumik suujunnaarsitsisoqartalissaaq aamma illoqarfinni akunnattumik angissusilinni kingusinnerpaamik 2010-i tigooqqaveqalersimassaaq.
- Illoqarfinni nunaqarfinnilu tamani kingusinnerpaamik 2013-imi eqqakkanik immikkoortiterisoqartalissaaq aamma eqqakkanik ajornartorsiutaasunik eqqortumik suujunnaarsitsisoqartalissaaq.

3.7.2 Kommunimi malitassat

Nassuiaat

Eqqakkat navianaateqarsinnasut tassaapput:

- Kapuutikut
- Nakorsaatikut
- Mattutikut
- Nappaatinit igitat.

Aaqqiinnermut ilaatinneqartut

Malitassat¹⁰ naapertorlugit aaqqiineq inoqutigimnut aamma namminersorlutik inuussutissarsiutilinnut eqqagassanik navianaatilinnik eqqaasartunut atuuppoq. Malitassat¹⁰ naapertorlugit eqqakkat navianaateqarsinnaasut Nuummi Dronning Ingridip Nappasimmavissuanut aamma illoqarfinni pingasuusuni napparsimmavinnut aamma nunaqarfinni nunaqarfimmi peqqissaavinnut tunniunneqartassapput.

Akiliutit

Eqqakkanik navianaateqarsinnaasunik katersinerni/tunniussinerni immikkut akiliuteqartoqarnissaanik piunnaasaateqartoqarneq ajorpoq. Eqqakkat navianaateqarsinnaasut kommunip eqqagassalerineranut ilaatinneqartutut isigineqanngillat tamannalu pissutigalugu tamakkuninnga tunniussinermi akinik aalajangersaasoqarsimanani.

3.7.3 Periaaseq

Tunniussisarneq

Nuummi eqqakkat navianaateqarsinnaasut nammineq saaffiginnilluni Dronning Ingridip Napparsimmavissuanut tunniunneqarsinnaapput. Nuummi ukiumut eqqagasanik navianaateqarsinnaasunik 1-3 tonsit missaannik eqqaasoqartartoq Sanarfinermut Avatangiisinullu ingerlatsivimmit naliliisoqarpoq. Illoqarfinni nunaqarfinnilu allani eqqakkat navianaateqarsinnaasut nammineq saaffiginninnikkut napparsimmavimmut imaluunniit peqqissaavimmut tunniunneqartarput. Nunaqarfinni eqqagassanik navianaateqarsinnaasunik annikitsuinnarnik eqqaasoqartartoq naliliisoqarpoq.

3.7.4 Killiffik naliliinerlu

Eqqakkat navianaateqarsinnaasut pillugit aaqiineq oqaatigineqareersutut Kommuneqarfik Sermersuumi innuttaasunut suliffeqarfinnullu tamanut eqqakkanik imatut ittunik eqqaasartunut atuuppoq.

Inoqarfik	Eqqakkat navianaateqarsinnaasut tunniunneqartarnissaat pillugu aaqiineq	Tunniussiffissaq
Nuuk	Aap	Dronning Ingridip Napparsimmavissua
Tasiilaq	Aap	Napparsimmavik
Paamiut	Aap	Napparsimmavik
Ittoqqortoormiit	Aap	Napparsimmavik
Kuummiut	Aap	Peqqissaavik
Kulusuk	Aap	Peqqissaavik
Qeqertarsuatsiaat	Aap	Peqqissaavik
Sermiligaaq	Aap	Peqqissaavik
Arsuk	Aap	Peqqissaavik
Tiniteqilaaq	Aap	Peqqissaavik
Isortoq	Aap	Peqqissaavik
Kapisillit	Aap	Peqqissaavik

Aaqiineq peqqinnissaqarfimmit isumagineqarpoq. Illoqarfinni nunaqarfinnilu aaqiineq piviusumik ingerlalluartutut nalilerneqarpoq.

Nuna tamakkerlugu inasitsisinut sanilliullugu naliliineq

Aaqiineroreersut inatsisinik atuuttunik naammassinnipput.

Malitassanut atuuttunut sanilliullugu naliliineq

Aaqiineroreersut malitassanik atuuttunik naammassinnipput.

3.8 Namminersorlutik inuussutissarsiortunit eqqakkat ikuallanneqarsinnaasut ikuallanneqarsinnaangitsullu

3.8.1 Nuna tamakkerlugu piumasaqaatit siunissamilu periarfissat

Aalajangersaaneq

Eqqakkanik ikuallanneqarsinnaasunik ikuallanneqarsinnaangitsunillu katersisarnerit eqqagassalerineq pillugu nalunaarummi aalajangersarneqarput aamma namminersorlutik inuussutissarsiuteqartunit eqqakkanik suujunnaarsitsinissanut periarfissat kommunimit innersuussutigineqartussaataapput. Suujunnarsitsinissamut periarfissat innersuussutigineqartut atorneqassapput.

Siunissami periarfissat

Nuna tamakkerlugu eqqagassalerineq pillugu pilersaarut 2010-2013 anguniagassanik namminersorlutik inuussutissarsiteqartunit eqqakkanik ikuallanneqarsinnaasunik ikuallanneqarsinnaanngitsunillu eqqaasartunut attuumassuteqartunik tullinnguuttunik makkuninnga imaqarpoq.

Anguniakkap ilaa 2: Paasissutissiineq	<ul style="list-style-type: none"> Innuttaasunut aamma namminersorlutik inuussutissarsiteqartunit paasissutissiisoqartassaaq. Paasissutissiineq pillugu periaasissat kingusinnerpaamik 2010-mi aalajangersarneqarsimassapput.
Anguniakkap ilaa 7: Suliffeqarfiit, umiarsualiviit umiarsuillu	<ul style="list-style-type: none"> Suliffeqarfiit aamma umiarsualivinnit eqqakkat avatangiisit eqqarsaatigalugit imminut illersorsinnaasumik suujunnaarsinneqartarnissaat pillugit piumasaqaateqarsinnaaneq qulakkeerneqassaaq. Umiatsiakunik, umiarsuaarakunik, qamuterarakunik assigisaannill avatangiisit eqqarsaatigalugit imminut illersorsinnaasumik igitsisarneq minnerpaaffissatut illoqarfinni anginerni pingasuni kingusinnerpaamik 2013-mi atuutilersimassaaq. Suliffissuaqarnermit organiskiusunik eqqakkat (arrortinneqarsinnaasut) nakkutigalugit aamma avatangiisit sapinngisamik mianeralugit kuutsinneqartassapput, eqqaavissuarnut iginneqartassapput allatulluunniit suujunnaarsinneqartassapput.
Anguniakkap ilaa 8: Eqqakkanik ikilisaaneq atoqqiisarnerillu	<ul style="list-style-type: none"> Kalaallit Nunaanni eqqakkat ikilisinneqassapput. Eqqakkanik ikilisaanissamut piumasaqaatit misissorneqassapput kingusinnerpaamillu 2013-mi saqqummiunneqassallutik. Tamanna aningaasatigut ajornanngippat illoqarfinni anginerni kingusinnerpaamik 2013-mi tamatumalu kingorna illoqarfinni allani eqqakkanik assigiinngitsunik atoqqiisoqartalissaaq.

3.8.2 Kommunimi malitassat

Aaqqiinnermut ilaatinneqartut

Malitassat⁸ naapertorlugit eqqaasup eqqakkani imatut immikkoortitertassavai:

- Eqqakkat ikuallaavimmut (sanaartortunit eqqakkat immikkoortunit ilaatinneqanngillat)
- Qisuit panertut saligaatsullu
- Eqqakkat Ikuallaavimmut
- Eqqakkat immikkut ittumik passunneqartussat
- Eqqakkat inaalissugassat.

Malitassat⁸ naapertorlugit sanaartorfiit suliffeqarfiillu eqqortumik eqqagassalerinissartik namminneq akisussaaffigaat aamma eqqakkat kommunimi eqqakkanik tigooqaaviliaassorneqarnissaat namminneq isumagisissaavaat.

Sanaartorfiit suliffeqarfiillu namminneq nunaminertaatiminni ingerlaavartumik saligaatsuutitsinissartik pisussaaffigaat.

Sanaartortunit eqqakkat

Sanaartukkanit eqqakkat minnerpaaffissaasigut immikkoortunut pingasunut assigiinngitsunut immikkoortiterneqassapput: eqqakkat qisuit (saligaatsut), eqqakkat ikuallanneqarsinnaasut (assersuutigalugu pappiliarsuit plastikkillu) aamma eqqakkat ikuallanneqarsinnaanngitsut (assersuutigalugu ujaqqat, ujaraaqqat, nuna, qarmassiat, beton, ruujorit, peqqinnissamut atortut, ussissaatit rockwool aamm savimerngit).

Ilanngussami 5-imi eqqakkanik suujunnaarsitsisarnerit pillugit malitassani Nuummi, Qeqertarsuatsiaani Kapisilinnilu immikkut ittunik malittarisassaarpoq.

Asbestinit eqqakkat inaalitassat

Asbestinit eqqakkat pujoralatsitsinngitsut, tamakkunani asbest aalajangersorneqarsimalluni, assersuutigalugu pladit eternitit aamma qilaamut iikkamullu pladissat qituttut immikkut tunniunneqartassapput. Asbestinit eqqakkat pujoralalerujussuit uuliakunik kemikaliakunillu tigooqqaavinnut innersuussutigineqassapput. Tamakku poortorneqartarnissaat piumasaqaataavoq.

Biilit umiatsiaaqqallu kasiilikkat

Umiatsiat, biilit qamutillu motorillit allat avatangiisinut piareersarneqassapput, tassa imaappoq ikummatissartaat, uuliat, (uuliamut issingersissutit aamma), imerpalasut batteriillu kommunip tigooqqaavianut tunniunneqannginneranni imarneqassapput.

Biilit umiatsiaaqqallu kasiilikkat aggorneqassapput naqillugillu eqinneqassallutik, tamakku 2 x 1,5 m imaluunniit 2 x 1,5 x 1 m.-inik angineruppata.

Akiliutit

Kommuneqarfik Sermersuumi 2010-mi akit allattorsimaffii naapertorlugit Nuummi igitsisartut eqqakkanik ikuallanneqarsinnaasunik ikuallanneqarsinnaanngitsunillu igitsinerminni akiliuteqartartussaapput.

3.8.3 Periaaseq

Nuummi suliffeqarfiit igitassanik namminersorlutik inuussutissarsiuteqartuneersunik immikkoortiterisartussaapput, tassunga ilanngullugit sanaartornernit eqqakkat. Eqqakkat ikuallanneqarsinnaasut Nuummi Ikuallaavimmut tunniunneqartassapput, eqqakkat ikuallanneqarsinnaanngitsut saviminernik eqqaavissuarmut tunniunneqartassapput, uffa eqqakkat ikuallanneqarsinnaasut tassaasut eqqakkat qisunneersut aamma eqqakkat pappiliarsuanneersut pappilissaneersullu qisunnik eqqaavissuarmut tunniunneqartartussaasut. Namminersorlutik inuussutissarsiuteqartunit eqqakkat ikuallanneqarsinnaasut ikuallanneqarsinnaanngitsullu annikinnerusut aamma Nuummi Tigooqqaavimmut tunniunneqarsinnaapput.

Illoqarfinni Paamiuni, Tasiilani aamma Ittoqqortoormiini suliffeqarfinnit eqqakkat ikuallanneqarsinnaasut ikuallanneqarsinnaanngitsullu eqqaavissuarmut tunniunneqartarput.

Nunaqarfinni suliffeqarfiit eqqagassaatik nunaqarfimmi ikuallaavimmut/eqqaavissuarmut tunniussinnaavaat. Nunaqarfinni pingasuni aalisakkeriveqarpoq. Aalisakkerivinnit eqqakkat annikinnerusut taamaallaat tunniunneqartarnerat naatsorsuutigineqarpoq, tassami aalisakkerivimmi tunisassiornermit eqqakkat organiskiusut (arrortinneqarsinnaasut) nammineq suujunnaarsinneqartarnerat naatsorsuutigineqarmat.

Nunaqarfinni igitsisartut anginersaat tassaavoq Pilersuisoq, taannami nunaqarfinni tamani annertunerusumik eqqakkanik ikuallanneqarsinnaasunik (poortuutissakuunerusut ikuallanneqarsinnaasut) ullut tamaasa nunaqarfinni ikuallaavimmut/eqqaavissuarmut eqqaasarmat. Tamatuma saniatigut nunaqarfinni suliffeqarfeqartitserpoq mikinerusunik (assersuutigalugu akunittarfiit aamma assassornermik suliaqartut), tamakkulu killilimmik eqqaarsarnerat naatsorsuutigineqarpoq.

Nuummi aamma Paamiuni namminersorlutik inuussutissarsiuteqartunit eqqakkat ikuallanneqarsinnaasut ikuallanneqarsinnaanngitsullu tunniunneqarneranni immikkut ittumik akileeqqusisoqartarpoq. Illoqarfinni nunaqarfinnilu allani namminersorlutik inuussutissarsiuteqartunit eqqakkanik ikuallanneqarsinnaasunik ikuallanneqarsinnaanngitsunillu tunniussinerni immikkut ittumik akileeqqusisoqarneq ajorpoq.

3.8.4 Killiffik naliliinerlu

Inoqarfik	Namminersorlutik inuussutissarsiuteqartunit eqqakkat ikuallanneqarsinnaasut		Namminersorlutik inuussutissarsiuteqartunit eqqakkat ikuallanneqarsinnaanngitsut		Tunniussermi akiliutit
	Bortskaffelse	Modtage-kontrol	Bortskaffelse	Modtage-kontrol	
Nuuk	Ikuallaavik	Aap	Eqqaavissuaq	Aap	Aap
Tasiilaq	Eqqaavissuaq	Aap	Eqqaavissuaq	Naamik	Naamik
Paamiut	Eqqaavissuaq	Aap	Eqqaavissuaq	Aap	Aap
Ittoqqortoormiit	Eqqaavissuaq	Aap	Eqqaavissuaq	Naamik	Naamik
Kuummiut	Eqqaavissuaq	Aap	Eqqaavissuaq	Naamik	Naamik
Kulusuk	Eqqaavissuaq	Aap	Eqqaavissuaq	Naamik	Naamik
Qeqertarsuatsiaat	Nunaqarfinni ikuallaavik / Eqqaavissuaq	Aap	Eqqaavissuaq	Naamik	Naamik
Sermiligaaq	Eqqaavissuaq	Aap	Eqqaavissuaq	Naamik	Naamik
Arsuk	Eqqaavissuaq	Aap	Eqqaavissuaq	Naamik	Naamik
Tiniteqilaaq	Eqqaavissuaq	Aap	Eqqaavissuaq	Naamik	Naamik
Isortoq	Eqqaavissuaq	Aap	Eqqaavissuaq	Naamik	Naamik
Kapisillit	Nunaqarfinni ikuallaavik /Eqqaavissuaq	Aap	Eqqaavissuaq	Naamik	Naamik

Illoqarfinni nunaqarfinnilu ataasiakkaani suliffeqafiit eqqagassaatiinnik tunniussarsinerat eqqarsaatigalugu namminersorlutik inuussutissarsiortunit eqqakkanik tunniussarnerit pillugit aqqiinerit piviusumik ingerlalluartut nalilerneqarput.

Nuuk eqqaassanngikkaanni sanaartornernit, asbestiusunit imaluunniit umiarsuakunik/umiatsianik kasiilikkanik immikkoortiterisarnissamik tunniussisarnissamillu piunasaqaatit atuutsinneqanngitsut paasineqarpoq.

Aaqqiinerit assigissaarneqarnissaat siunnersuutigineqarpoq, tassunga ilanngullugit sanaartornernit eqqakkat pillugit aaqqiisoqassasoq imaluunniit tamakkuninnga innersuussisarnerit assigiissarneqassasut, ingitserinernit eqqakkat ilanngullugit.

Nuna tamakkerlugu inasitsisinut sanilliullugu naliliineq

Aaqqineroreersut inatsisinik atuuttunik malinnipput.

Malitassanut atuuttunut sanilliullugu naliliineq

Aaqqiineroreersut malitassanik atuuttunik malinnipput. Malitassani namminersorlutik inuussutissarsiuteqartut qanoq namminneq eqqakkanik suujunnaarsitsisarnissaannut periarfissat ersernerlupput. Malitassat, ajornanngiffiini, assigissaarneqarnissaat siunnersuutigineqarpoq, taamaalilluni malitassat assigiit ataasiinnanngortillugit. Aammattaaq malitassani malittarisassat assigiimmik atuutsinneqartariaqarput.

3.9 Saligaatsuutitsineq

3.9.1 Nuna tamakkerlugu piumasaqaatit siunissamilu periarfissat

Aalajangersaaneq

Saligaatsuutitsineq igitassanik eqqaarsarneq (suujunnaarsitsarneq) pillugu Namminersornerullutik Oqartussat nalunaarutaanni aalajangersarneqarpoq. Inuinnaat pisortallu nunamimertaataanni salinissat kommunimit aallartinneqartussaataapput aamma eqqaavilersornerit containerinillu eqqaavilersornerit kommunimit isumagineqartussaataapput.

Siunissami periarfissat

Nuna tamakkerlugu eqqagassat pillugit pilersaarut 2010-2013 anguniagassanik tullinnguuttunik saligaatsuutsinermut tunngasunik imaqarpoq.

Anguniakkap ilaa 2:
Paasissutissiineq

- Innuttaasunut aamma namminersorlutik inuussutissarsiuteqartunut paasissutissiisoqartassaaq. Paasissutissiineq pillugu periaasissat kingusinnerpaamik 2010-mi aalajangersarneqarsimassapput.

Anguniakkap ilaa 6:
Maagaannaq igitat
atoqqiisarnerlu
qitiutinneqarput

- Illoqarfiit nunaqarfiillu killeqarfiisa iluini aamma asimi maagaannaq eqqaasoqartannginnissaa anguniarlugu kingusinnerpaamik 2010-mi suliniuteqartoqassaaq.

3.9.2 Kommunimi malitassat

Aaqqiinerimut ilaatinnegartut

Malitassat⁸ naapertorlugit illuutillit, suliffeqarfiit, umiarsualiviit aamma pisortat suliffeqarfiutaat nammineq nunaminertaatiminniit eqqaamiumik nunaminertaataata killeqarfiata tungaanut 25 meterinik takissusilimmi saligaatsuutitsinissartik isumagisussaavaat. Namminerisamik nunaminertaatit tassaapput assersuutigalugu nunaminertat qimmiuteqarfiusut.

Nalinginnaasumik ukiumut ataasiarluni upernaakkut saliisoqartarpoq. Immikkoortoq 3.4 "Eqqakkat annertuut upernaakkullu saliisarnerit" takuuk.

3.9.3 Periaaseq

Atortut katersissutit

Kommuneqarfik Sermersuumi illoqarfinni nunaqarfinnilu tamani pisortat illuutaasa eqqaanni kikkunnit tamanit atorneqarsinnaasuni eqqaaveqartiterpoq, uffa illoqarfinni tamani nunaqarfiillu ilaanni pisortat aqqusiniutaasa aqqusineeraataasalu sinaanni kikkunnit tamanit atorneqarsinnaasunik eqqaaveqartitertoq. Eqqaavittut kikkunnit tamanit atorneqarsinnaasutut eqqaaviit soorlu tassaapput nappartat savimerngit kasiilikkat, siunertamut iluarsaanneqarsimasut, aamma eqqaaviit pisiassat illoqannginnersanut kikkunnilluunniit atorneqarsinnaasunut inissitat.

Figur 20: Illoqannginnersani kikkunnilluunniit atorneqarsinnaasuni eqqaaviit imaarneqartartut (Tasiilami aamma Paamiuni).

Katersisarnerit/imaarsisarnerit akuttussusiat

Kommuneqarfik Sermersuumi illoqarfinni nunaqarfinnilu tamani akuttunngitsumik imaarneqartartunik eqqaavilersuisoqarsimavoq. Tasiilami eqqaaviit kikkunnit tamanit atorneqartartut ulluinnarni tamani imaarneqartartut ingerlatsivimmit paasissutissiissutigineqarpoq.

Ukiuunerani eqqaaviit inissinneqarsimasut peerneqartariaqartarput, assersuutigalugu eqqaaviit uuliamut nappartakut.

Eqqagassalerisut qamutillu motorillit katersissutit

Illoqarfinni nunaqarfinnilu tamani eqqaaviit inissinneqarsimasut kommunimi sulisunit imaarneqartarput.

3.9.4 Killiffik naliliinerlu

Eqqaavinnik kikkunnilluunniit atorneqarsinnaasunik imaarsisarnerit akuttussusiat, eqqaaviit amerlassusiat aamma eqqaaviit pitsaaassusiat assigiinngitsorujussuuserineqarput.

Periaasioreersoq assigiissarneqassasoq siunnersuutigineqarpoq, aamma tassunga tunngatillugu eqqaaviit inissinneqarsimasut akuttussusiat, qanoq akulikitsigisumik imaartarneqartarnerat il.il. kommunimi aalajangiisoqassasoq aamma siunnersuutigineqarpoq.

Nuna tamakkerlugu inasitsisinut sanilliullugu naliliineq

Periaasioreersoq inatsisinik atuuttunik malinnippoq.

Malitassanut atuuttunut sanilliullugu naliliineq

Aaqqiinermi piumasaqaatinut tunngatillugu piumasaqaatit iluaqutaasumik malitassanut ilanngunneqarsinnaapput.

4 EQQAKKANIK TIGOOQQAIVIIT SULIARINITTARFIILLU

Kommuneqarfik Sermersuumi eqqakkanik tigooqqaaviit suliarinnittarfiillu tullinnguuttut makkuupput:

1. Ikuallaavik, nunaqarfinni ikuallaaviit ilanngullugit
2. Eqqaavissuit
3. Anartarfiit imaannik imaarsisarfiit
4. Tigooqqaavik/eqqakkanut navinartunut atortorissaarutit
5. Eqqakkanut atoqqinneqarsinnaasunut atortorissaarutit
6. Dronning Ingridip Napparsimmavissua napparsimmaviillu.

Nuummi ikuallaaviliortoqarsimavoq aamma nunaqarfinni aamma Ittoqqortoormiini nunaqarfinni ikuallaaviliortoqartarsimavoq. Illoqarfinni Paamiuni Tasiilamilu ikuallaaviliortoqarsimannngilaq, taamaattumik eqqakkat ikuallanneqarsinnaasut, eqqagassalerinermi eqqakkat ilanngullugit, tamarmik eqqaavissuarmi suujunnaarsinneqartarput.

Kommunimi illoqarfinni nunaqarfinnilu amerlanerni anartarfiit imaannik imaarsiviliortitortoqarsimavoq, tamaallaat ukunani pinnani Ittoqqortoormiit, Tiniteqilaaq aamma Isortoq.

Illoqarfinni nunaqarfinnilu tamani eqqaavissuaqarpoq imaluunniit eqqakkanik navianartunik suliarinninnissamut inaalissuinissamullu annertunerusunik annikinnerusunilluunniit atortorissaarusersuisoqarsimalluni.

Tullinnguuttuni takuniaanerni takusat aallaavigalugit atortut inissinneqarnerat, ilusilersorneqarnerat, aqqissuunneqarnerat ingerlanneqarnerallu eqqarsaatigalugit atortut killiffii/naliliinerit aamma atortut pitsaassusiat kiisalu atortut atorsinnaassusiat/suliarinnitariaasiat, eqqakkut suut atortunut ataasiakkaanut tunnniunneqartarnersut eqqarsaatigalugit tigooqqaaviit aamma eqqakkanik suliarinnittarfiit allaaserineqarput.

4.1 Ikuallaaviit, nunaqarfinni ikuallaaviit ilanngullugit

Nuummi ikuallaaviliortoqarsimavoq aamma nunaqarfinni aamma Ittoqqortoormiini nunaqarfinni ikuallaaviliortoqartarsimavoq.

4.1.1 Piumasaqaatit siunissamilu periarfissat

Aalajangersaaneq

Eqqakkanik suliarinnittarnerit pillugit piumasaqaatit avatangiisit pillugit peqqussummi¹¹ ilanngusartallimmi aalajangersarneqarput, tassunga ilanngullugu Suliffeqarfiit mingutsitsivallaartut il.il. avatangiisinut tunngatillugu akuersissuteqarfigineqartarnerat pillugu Namminersornerullutik Oqartussat nalunaarutaat nr. 11, 20. augusti 2004-meersoq.

Siunissami periarfissat

Nuna tamakkerlugu eqqagassalerineq pillugu pilersaarut 2010-2013 angunigassanik ikuallaavinnut, nunaqarfinni ikuallaaviit ilanngullugit, attuumassuteqartunik tullinnguuttunik makkuninnga imaqarpoq.

¹¹ Avatangiisit illersorneqarnissaat, allannguutit ilanngullugit, pillugu Inatsisartut peqqussutaat nr. 12, 22. decembari 1988-meersoq.

Anguniakkap ilaa 5:
Ikuallaasarnerit

- Illoqarfinni akunnattumik angissusilinni, illoqarfinni mikinerusuni, nunaqarfinni aamma Nuup illoqarfiani kingusinnerpaamik 2010-mi ikuallaasarnerit pillugit periaasissanik aalajangersaasoqassaaq.
- Ikuallaasarfinni aaqqiinerit kingusinnerpaamik 2011-mi aallartinneqassapput.
- Ikuallaasarnerni aaqqiisarnerni avatangiisini pissutsit ingerlaavartumik nalilersorneqartassapput aammalu ilisimasaqarnerulernerit aningaasatigullu periarfissat eqqarsaatigalugit pitsanngorsarneqartassallutik.

Anguniakkap ilaa 8:
Eqqakkanik ikilisaaneq
atoqqiisarnerlu

- Kalaallit Nunaanni eqqakkat annikillisinneqassapput. Eqqakkanik annikilliliinissamut naatsorsuutigisat misissorneqassapput kingusinnerpaamillu 2013-imi saqqummiunneqassallutik.
- Tamanna aningaasatigut ajornanngippat illoqarfinni anginerit kingusinnerpaamik 2013-imi tamatumalu kingorna illoqarfinni allani eqqakkat assigiinngitsut atoqqinneqartalissapput.

4.1.2 Nuummi Ikuallaavik

Nuummi Ikuallaavik 1988-mi atorineqalerpoq, taannalu ataasiinnarmik kissarsuuteqarpoq. 2000-imi aamma 2007-imi ilaatigut ikuallaaviup eqqaani avatangiisini pissutsit pitsanngorsarniarlugit (2000-imi) ilaatigullu ikuallaavimmi naammassisaqarsinnaasuseq annertusiniarlugu (2007-imi) ikuallaavimmi teknikkikkut atortunik arlalinnik allanngortiterisoqarpoq.

Ikuallaavik ataasiinnarmik kissarsuuteqarpoq aamma sapaatit akunneranut eqqakkanik annerpaamik 270 tonsinik ikuallaasinnaasut avatangiisini akuerisaalluni (ukiumut annerpaamik 12.000 tonsit). Eqqagassalerinermi eqqakkat aamma namminersorlutik inuussutissarsiteqartunit eqqakkat navianaateqanngitsut kisimik ikuallanneqartartussaapput aamma ikuallaavik eqqakkanik navianaatilinnik suujunnaarsitsisarnernut atorineqassanngilaq. Ikuallaavimmi uuliakoq annerpaamik 300 tons ikuallanneqarsinnaavoq.

Ikuallaaviup pujoorfia gassinik saliissutitaqarpoq (elektrofilter). Avatangiisini akuersissutit naapertorlugit pujoralaat 60 mg/Nm³-it sinnerlugit annertussusillit silaannarmut aniatinneqassanngillat.

Kissarsuussuarmit aamakut isugutserneqassapput ikuallaaviullu naqqup iluani containerinut matoqqasunukaanneqartassallutik. Aamakut Nuummi eqqaavissuarmit matoorutitut atorineqartarput.

2006-imi maajimiilli ikuallaavimmit arsakut big-bagsinut katersorneqartalerput Danmarkimullu nassiunneqartalerlutik.

Sapaatit akunneranut aamakut 90 tonsit missaat arsakullu pilersinneqartarput.

4.1.3 Nunaqarfinni ikuallaaviit

Illoqarfinni mikinerusuni nunaqarfinnilu eqqagassalerisarnerit pitsanngorsaaviginiarlugit kommunit ikiorneqassasut Naalakkersuisut 1993-imi aalajangerpaat, taamaalilluni suliffeqarfik REKA A/S, Aars-imiittoq, suleqatigalugu nunaqarfinni ikuallaaviit piorsarneqarput.

Nunaqarfinni ikuallaaviit typet assigiinngitsut pingasuupput, type 1700, 1910 aamma 2500. Eqqakkat annertuussuserisartagaat innuttaasullu amerlassusiat apeqqutaatillugit ikuallaaviit angissusilerneqarsimapput. Kissarsuutitaat qarmagaapput ikiorsiissummik ikuallaavittaqarlutillu silaannarmik niillusaatitaqarput kiisalu 8 – 10 meterisut portutigisunik pujoorfeqarlutik¹².

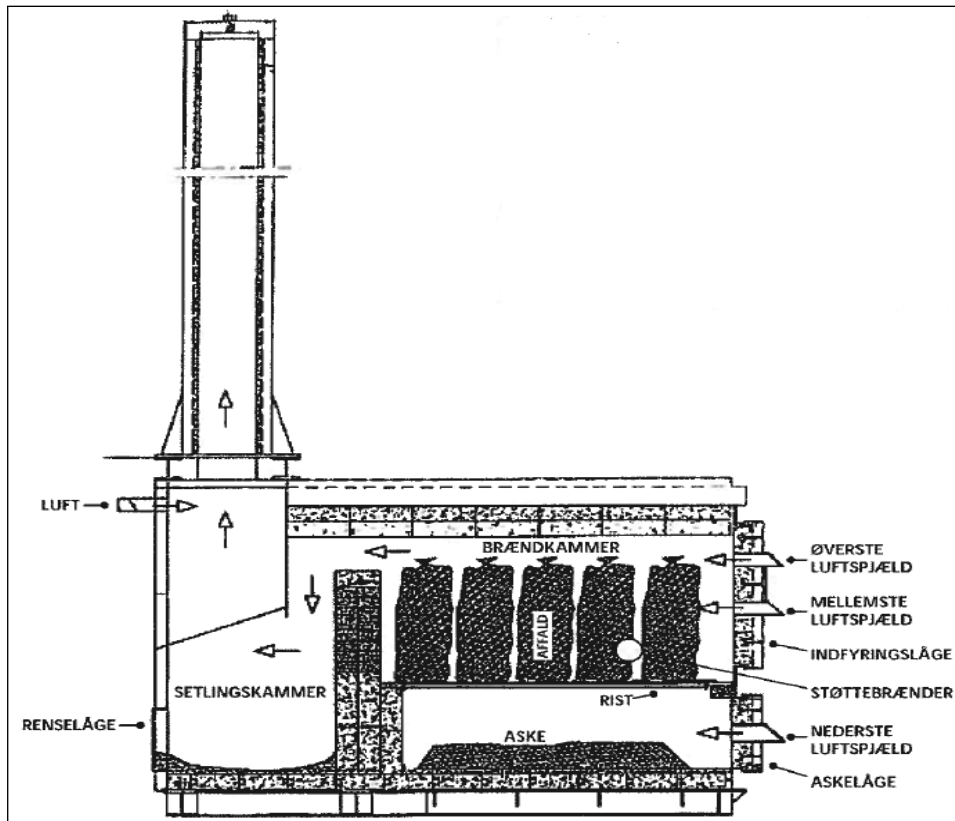
Nunaqarfinni ikuallaaviit tamarmik 1990-kkunni pilersinneqarput. Matuma ataani tabelimi ikuallaaviit typii ukiumilu sumi pilersinneqarsimanerat paasissutissiissutigineqarpoq.

Nunaqarfik/illoqarfik	Type	Ukioq pilersitsiffiusoq
Sermiligaaq	1700	1994
Qeqertarsuatsiaat	1700	1995
Kulusuk	1910	1995
Kapisillit	1700	1997
Ittoqqortoormiit	1910	1997
Tiniteqilaaq	1700	1998
Kuummiut	1910	1998
Arsuk	1700	1999
Isortoq	1700	2000

Tabel 2: Ikuallaaviit aamma ukiup pilersitsiffiusup takussutissartaat.

Matuma ataani titartakkatut takutinneqartutut ikuallaaviit ilusilersorneqarput.

¹² COWI for Miljøstyrelsen, 2003/2005, *Transport af forbrændingsegnet affald* s.37.

Figur 21: Ikuallaaviup¹³ titartagartaa.

Nunaqarfinni ikuallaavinni uulia ikiorsiissutitut ikummarissaatitut atorneqartarpoq taamaattumillu ikuallaavinni uulianut tankinik inissiortortoqarsimavoq.

Nunaqarfinni ikuallaaviit pujorfii gassinik saliissutititaqangillat aamma 2001-imi aniatitanik uuttortaanerit takutippaat nunaqarfinni ikuallaavinnit dioxinip aniatinneqartup qaffasissusia akuerineqarsinnaanngitsumiittoq. Ikuallaaviilli nunaqarfinni avatangiisinik peqqissutsimullu ajornartorsiuteqarnernut annikillisaqataasimapput. Assersuutigalugu eqqagarpasuit qaleriaaginnakkat, nunaqarfinni maagaannaq igitat, napparsimalertarnerit, nivungappasuit, eqqaavissuarni eqqakkanik nakkutiginninnani ikuallaasarnert il.il.¹⁴

Kissaq sinneruttoq atorluarneqanngilaq.

Poortukkanik angisuunik naqitsissutit

Nunaqarfinni maluinni Qeqertarsuatsiaani aamma Kapisilinni poortutikunik pappialarsuaasunik ikuallaasoqannginnerani tamakkuningga naqitsissutit inissinneqarsimapput.

Aamakut

Ikuallaavinnit aamakut eqqaavissuarni suujunnaarsinneqartarput. Nalinginnaasumik ikuallaavinnit aamakunik eqqaavissualiaassisarnerni trillebørit atorneqartarput.

¹³ Najoqqutarineqartoq: Avatangiisinut Pinngortitamullu Pisortaqarfik 2002, *Nunaqarfinni ikuallaaviit ingerlanneqar-nissaannut ilitsersuut.*

¹⁴ Avatangiisinik aqutsisoqarfinnut COWI, 2003/2005, *Eqqakkanik ikuallanneqarsinnaasunik assartuisarnerit qup.37.*

4.1.4 Eqakkat immikkoortui

Eqqagassalerineq

Nuummi eqqagassalerisut eqqakkanik Nuummi ikuallaavimmi ikuallanneqartussanik katersisarput.

Kommunimi nunaqarfinni tamani aamma Ittoqqortoormiini nunaqarfinnut ikuallaaviliortoqarsimavoq. Eqqakkat nunaqarfinni katersorneqartut nunaqarfinni ikuallaavinni ikuallanneqartarput (ikuallaaviit pineqartut ingerlanneqarpata). Ikuallaavik ataavartumik piffissalluunniit ilaannaani ingerlanngippat eqqakkat eqqaavissuarmut inaalinneqartarput.

Eqqakkat annertuut ikuallanneqarsinnaasut

Malitassat⁸ naapertorlugit Nuummi eqqakkat annertuut killorneqassapput ikuallaavimmilu ikuallanneqassallutik.

Namminersorlutik inuussutissarsiuteqartunit eqqakkat ikuallanneqarsinnaasut ikuallanneqarsinnaanngitsullu

Malitassat⁸ naapertorlugit nunaqarfinni Qeqertarsuatsiaani Kapisilinnilu sanaartornernit eqqakkat annertunerisut Nuuliaanneqassapput Nuullu illoqarfiani ikuallaavimmi ikuallanneqassallutik.

4.1.5 Killiffik naliliinerlu

Nuummi Ikuallaavik

Nuummi Ikuallaavik eqqakkat tikiussuunneqartut tamakkerlugu ikuallannissaannut naammassisaqarsinnaassuseqanngilaq, taamaattumillu eqqakkat ikuallanneqarsinnaasut ataavartumik inaalinneqartariaqartarput. Ikuallaavik nungullarsimavoq tamatumalu kingunerisaanik ingerlatsinermi pilersaarutaanngitsumik unittoortoqartarpoq aammalu tamatuma kingunerisaanik eqqakkat inaalissorneqarallartut suliarineqarnissaat ikuallanneqarnissaallu ajornartorsiutaasarluni. Ukiuni kingullerni pingasuni - sisamani Nuummi nutaamik ikuallaaviliortoqarsinnaaneranut tunngatillugu misissueqqaarnerit¹⁵ arlallit ingerlanneqarsimapput, kisianni nutaamik ikuallaaviliornissaq politikikkut sulii aalajangiiffigineqanngilaq.

Siunissami Nuummi ikuallaasarnernik aaqqiissuteqartoqarnissaa pillugu aalajangiisoqarnissaa siunnersuutigineqarpoq.

Nunaqarfinni ikuallaaviit

Inoqarfik	Inger lava ?	Ikuallaaviup illutaata qanoq issusia	Ikuallaaviup qanoq issusia			Oqaaseqa atit
			Matuaqqat / ammartakk at	Qarmasiat / ristit	Kissarsuut uuliatortoq / Imminut isumagisoq	
Ittoqqortoormiit	Naa mik	Illu aserorteriffigineqarsimavoq	Aseqqukoq	Aseqqukoq	Aseqqukoq	
Kuummiut	Aap	Qulleq aseqqukoq Qilaaq paaternikoq Matorsuit isameriaannaat	Ok	Ok	Kabeli aseqqukoq Uliamut tanki nutaaq inniminnern eqarsimavoq	Illumi init marluk
Kulusuk	Naa mik	Ajunngilaq	Ok	Ok	Aseqqukoq – kabeli amigaataavoq	
Qeqertarsuatsiaat	Aap	Pujoorfik napsimavoq Igalaaq aseqqukoq	Matusartup ilaa aserorsimavoq, atorneqarsinnaavoq Matusartok	Ok	Ok	
Sermiligaaq	Naa mik	Illup silataa matorsuulu innarlerneqarsimapput Qaliata qaava putulik	Ok	Ok	Aseqqukoq	
Arsuk	Naa mik	Qaliata qaavani pujoorfiup saniani putoq Matorsuarmi igalaaq aseqqukoq	Ok	Ok, men brænderitu	OK	
Tiniteqilaq	Aap	Ok	Ok – spjæld i fast stilling	Ok	Ok	Illumi init marluk
Isortoq	Aap	Illup silataa isameriaannaarpasilaarpoq	Ok	Ok	Ledningi kipineqarsimavoq – imminut isumagisoq atorsinnaanngilaq	Illumi init marluk
Kapisillit	Aap	Ok	Ok	Ok	Ok	

Matuma qulaani tabeli naapertorlugu nunaqarfinni ikuallaavinnit katillugit qulingiluaasunit sisamat maannakkut ingerlanngillat. Ittoqqortoormiini aamma Sermiligaami ikuallaaviit sivisuumik ingerlasimanngillat. Ittoqqortoormiini ikuallaavik taamaalilluni ukiut qulit missaanni ingerlasimanngilaq, uffa Sermiligaami ikuallaavik ukiut pingasut – sisamat missaanni ingerlasimanngitsoq.

Arsummi aamma Kulusumi ikuallaaviit ukiup affaa sinnilaarlugu ingerlasimanngillat.

Ikuallaaviit illutaat tamarmik nungullarsimarpasipput/amigartumik aserfallatsaaliorneqarsimarpasipput.

Ikuallaaviit maannakkut ingerlanngitsut iluarsaanneqarnissaat aallarteqqinneqarnissaallu siunnersuutigineqarpoq.

Kommuneqarfik Sermersuumi ikuallaavinnik ingerlatsinerit aserfallatsaaliuinerillu pillugit malittarisassiortoqassasoq siunnersuutigineqarpoq.

Nuna tamakkerlugu inasitsisinut sanilliullugu naliliineq

Nunaqarfinni ikuallaaviit ataasiakkaat ingerlanneqarnerat eqqarsaatigalugit inatsisinut naapertuutinngissinnaasumik ingerlanneqartut nalilernerqarput. Suut ikuallanneqarsinnaanersut suullu inaalinneqassanersut pillugit malittarisassanik ugartuisoqarpoq. Matuma ataani inatsisini atuuttuni paragraffit ataasiakkaat maannakkut ingerlatsinernut naapertuutinngissinnaasut ersarissarneqarput.

Eqqakkanik suujunnaarsitsisarnernut tunngasut / Avatangiisit

innarlitsaaliorneqarnissaannik Inatsisartut peqqussutaata allanngortinneqarneranik Inatsisartut peqqussutaat nr. 8, 15. novembari 2007-imeersumi avatangiisit illersorneqarnissaat pillugu Inatsisartut peqqussutaannik allannguinermi § 35e: *stoffit nioqqutissiat atortullu, silaannarmik, imermik, sikumik qaqqanillu aamma nunap qaaniittumik, mingutserisinnaasut imaaliorneqassanngillat:*

- 1) *Nunamut sikumulluunniit matorunneqassanatik.*
- 2) *Nunamut sikumulluunniit kuutsinneqassanatik uninngasuutigineqassanatililu.*
- 3) *Nunap iluanut kiviorartinneqassanatik.*

Ikuallaavinnik ingerlatsinernut tunngasooq / Kalaallit Nunaanni maannakkut inatsisini silaannarmut aniatinneqartut killissaat pillugit aalajangersagaqanngilaq, taamaattumik Danmarkimi tamakkununga killissaritinneqartartut Kalaallit Nunaannut naleqqussarlugit atukkajunneqarnerusarput. Ikuallaaviit pillugit inatsisinik itisiliinissamut tunngatillugu nalunaarusiaq¹⁵ 2008-mi Nuup Kommuneanut suliarineqartoq innersuussutigineqarpoq.

4.2 Eqqaavissuit

Kommuneqarfik Sermersuumi illoqarfinni nunaqarfinnilu tamani eqqakkanut eqqaavissuaqartiterpoq.

4.2.1 Piumasaqaatit siunissamilu periarfissat

Aalajangersaaneq

Eqqagassalerinermut tunngatillugu piumasaqaatit avatangiisit pillugit peqqussummi aalajangersarneqarput.

Siunissami periarfissat

Nuna tamakkerlugu eqqagassalerineq pillugu pilersaarut 2010-2013 eqqaavissuarnut tunngasunik anguniagassanik tullinnguuttunik makkuninnga imaqarpoq.

Anguniakkap ilaa 4:

- 2010-p naannginnerani nakkutiginnilluni aamma avatangiisit eqqarsaatigalugit isumannaatsumik inaalitsivinnik ingerlatsinissat pillugit piumasaqaasiortoqassaaq.
- Piffissami 2011-2013-imi inaalitsivinnik nakkutiginnittoqalissaaq.

¹⁵ Nuup Kommuneanut maannakkut siunissamilu ikuallaavinni avatangiisit pillugit nassuiaat, Immikkoortoq 3.2 aamma 3.3. Ulloq saqqummiunneqarfia; 2. aprili 2008, Suliarinnittut: Grontmij | Carl Bro A/S.

- 2012-imi eqqaavissuit atorneqanngitsut tamarmik salinneqalissapput atorunnaarsinneqarlutillu. Najukkani aningaasaqarnikkut naammassineqarsinnaasut naapertorlugit avatangiisit eqqarsaatigalugit isumannaatsumik saliisoqassaaq atorunnaarsitsisoqarlunilu.

4.2.2 Eqqakkat tikiussuunneqartut

Eqqagassalerineq

Paamiuni aamma Tasiilami eqqagassalerinermi eqqakkat eqqaavissuarmi suujunnaarsinneqartarput. Siusinnerusukkut piffissap ilaani Paamiuni Tasiilamilu eqqaavissuarni eqqakkat ammaannartumi ikuallanneqartarput, tassunga ilanngullugit eqqassalerinermi eqqakkat. Ukiuunerani ikuallaasoqakkajunnerusarpoq aamma anori illoqarfiup tungaaneertillugu. Paamiuni aamma Tasiilami kingullermik 2008-mi ammaannartumik ikuallaasoqarpoq.

Nunaqarfimmi ikuallaavik ataavartumik imaluunniit piffissap ilaannaani ingerlanngippat eqqakkat eqqaavissuarmut inaalinneqassapput. Takuniaanermi Ittoqqortoormiini, Arsummi, Sermiligaami aamma Kulusumi eqqagassalerinernit eqqakkat eqqaavissuarmut inissinneqarallartartut paasineqarpoq.

Nuummi ikuallaaviup ajutoornera imaluunniit aserfallatsaaliuineq pissutigalugu ingerlajunnaarallaraangat eqqakkat ikuallanneqarsinnaasut inaalissorneqarallartarput. Taamaalilluni eqqagassalerinernit eqqakkat imaluunniit eqqakkat ikuallanneqarsinnaasut Nuummi eqqaavissuarmut inaalinneqarneq ajorput.

Piniagassat sinnikui uumasullu toqungasut

Illoqarfinni nunaqarfinnilu piniagassat sinnikui aamma uumasut toqungasut nunaqarfimmi ikuallaavimmut/eqqaavissuarmut tunniunneqartarput. Tunniussinermi ingerlatsinermik suliallit attaveqarfigineqassapput.

Eqqakkat annertuut

Paamiuni, Tasiilami, Ittoqqortoormiini aamma nunaqarfinni eqqakkat ikuallanneqarsinnaasut eqqaavissuarmi inaalinneqartussanngorlugit tassunga tunniunneqartarput.

Illunit, pisortat suliffeqarfiutaannit aamma namminersorlutik inuussutissarsiuteqartunit eqqakkat ikuallanneqarsinnaanngitsut (assersuutigalugit saviminikut, qalorsuakut, betonit il.il.) najukkani tamani eqqaavissuarmut inaalinneqartarput.

Namminersorlutik inuussutissarsiuteqartunit eqqakkat ikuallanneqarsinnaasut ikuallanneqarsinnaanngitsullu

Qeqertarsuatsiaanit aamma Kapisilinnit eqqakkat asbestitallit Nuuliaanneqassapput tassanilu saviminernut eqqaavissuarmi suujunnarsinneqassallutik. Paamiuni aamma Arsummi aamma inoqarfinni allani eqqakkat asbestitallit eqqaavissuarmut tunniunneqassapput.

Anartarfilerineq

Tiniteqilaami aamma Isortami anartarfiit imaat imerpalasut eqqakkanut allanut ilanngullugit eqqaavissuarnut inaalinneqartarput. Ittoqqortoormiini anartarfiit imaat poorsuarniittut eqqaavissuarmi suujunnaarsinneqartarput.

Ikuallaavinnit aamakut

Sumiiffinni tamani ikuallaaveqarfiusunit, tassa imaappoq, taamaallaat Paamiuni aamma Tasiilami eqqaavissuarniunngitsoq, aamakut eqqaavissuarnut inaalineqartarput. Ittoqqortoormiinili ikuallaaviup ingerlannginnera pissutigalugu qangali inaalitsisoqarpoq.

Inoqarfik	Anartarfilerineq	Eqqagassalerineq	Ikuallaavimmit aamakut
Illoqarfiit			
Nuuk	Naamik	Naamik	Aap
Tasiilaq	Naamik	Aap	Naamik
Paamiut	Naamik	Aap	Naamik
Ittoqqortoormiit	Aap	(Aap)	Aap
Nunaqarfiit			
Kuummiut	Naamik	Naamik	Aap
Kulusuk	Naamik	(Aap)	Aap
Qeqertarsuatsiaat	Naamik	Naamik	Aap
Sermiligaaq	Naamik	(Aap)	Aap
Arsuk	Naamik	(Aap)	Aap
Tiniteqilaaq	Aap	Naamik	Aap
Isortoq	Aap	Naamik	Aap
Kapisillit	Naamik	Naamik	Aap

4.2.3 Inaalitsisarnerit siammarsimanerallu

Sanaartukkanut/illunut ikuallaavinnullu (nunaqarfinni) siunertaqarluartumik assartuisarnissaq eqqarsaatigalugu eqqaavissuit tamarmik inissinneqarsimapput.

Tasiilami, Kuummiuni, Kulusumi, Sermiligaami, Tiniteqilaami aamma Kapisilinni nalinginnaasumik aqqusinerniit imaluunniit najugaqarfimmiit eqqaavissuarnut toqqaannartumik isikkiveqarpoq. Inoqarfinni tamani eqqaavissuit qaqqsunnap tunuini inissinneqarsimapput imaluunniit sapsuortoqarsimavoq (Qeqertarsuatsiaat), taamaalilluni eqqaavissuaq toqqaannartumik takuneqarsinnaanngilaq. Sumiiffinni tamangajanni eqqaavissuit immamiit takuneqarsinnaapput maannakkutullu ingerlatsisoqartillugu eqqaaffigineqartartoq ammaannartoq immamiit takuneqarsinnaasarpog. Paamiunili eqqaavissuaq assiaquserneqarsimavoq, taamaalilluni eqqakkat amerliartortillugit portorneqarsinnaalluni.

Eqqaavissuit amerlanersaat sissamut qanittumiipput. Paamiuni imaq eqqakkanut anguttarpoq, taamaalillunilu imeq seerisoq annertunerulerluni.

4.2.4 Eqqakkanik assigiinngitsunik inaalitsisarnerit

Eqqaavissuit amerlanertigut immikkoortunut marluinnut amerlanerusunulluunniit immikkoortiterneqartarput, tamakku ilaatigut tassaapput saviminernut eqqaavissuaq ilaatigullu inoqutigiinnit eqqakkanut akuleriinnut eqqaavissuaq.

Eqqakkat nalinginnaasumik matoorneqarneq ajorput, taamaalilluni eqqaavissuit eqqaat ipertoorujussuusarput. Tamanna eqqaaviit qaanni saneraannilu takuneqarsinnaasarpoq. Pisut ilaanni eqqakkat saneraat ima immamut qanitsigisinnaasarput allaat eqqaavissuit matoorneqarnissaat ajornakusoorsinnaasarluni imaluunniit ajornarsinnaasarluni, tassami eqqakkat imaanut perrisussaammaata.

Arsummi aamma Paamiuni qalorsuakut eqqaavissuarni inaalissorneqartarput. Kisiannili eqqaavissuarni allani immikkut ittunik qalorsuarnut inaalitsiveqartoqarnersoq takuneqarsimanngilaq. Taamaallaat Tunumi inuussutissarsiutigalugu aalisartunit atortut ikittuinnaapput, taamaattumik qalorsuit kasiilikkat amerlassusiat killeqarput. Nuummi qalorsuakut eqqakkanut allanut ilanngullugit eqqaavissuarmi inaalinneqartarput.

4.2.5 Killiffik naliliinerlu

Illoqarfik/nunaqarfik	Nunaminertaq/annertussuseq m ² / m ³	Inissiaq qaninnerpaaq	Nunaqar./illoqar. Toqqaannartumik takuneqarsinna	Maagaannaq igitat/siamasissut	Eqqaavissuarmi anartarfiit imaat	Eqqakkat immamut	Ammaannartumik ikuallaasernerit	Aqitsumik nunataqarpoq	Matoorneqarsinnaasoq
Nuuk	35.000	2 km	Naamik	Naamik	Naamik	Naamik	Naamik	Aap	Aap
Tasiilaq	8.000 40.000	200 m	Aap	Aap	Naamik	Naamik	Naamik	Aap	Aap
Paamiut	11.000 70.000	300 m	Naamik	Aap	Naamik	(Aap)	Naamik	Aap	Aap
Ittoqqortoormiit	6-8.000 15.000	250 m	Naamik	Aap	Aap	Naamik	Akuttunn gitsumik	Aap	Aap
Kuummiut	2.500 5.000	50 m	Aap	Aap	(Naamik)	Naamik	Akuttunn gitsumik	Naamik	Ilaatigut
Kulusuk	2.500 5.000	100 m	Aap	Aap	(Naamik)	Naamik	Akuttunn gitsumik	Aap	Ilaatigut
Qeqertarsuatsiaat	1.800 2.500	120 m	Naamik	Naamik	Naamik	Naamik	Akuttunn gitsumik	Naamik	Aap
Sermiligaaq	2.500 3-4.000	130 m	Aap	Aap	Naamik	Naamik	Akuttunn gitsumik t	Naamik	Aap
Arsuk	1.000 2.000	200 m	Naamik	Aap	Naamik	Naamik	Ukiumut 2-3-riarlugu	Aap	Ilaatigut
Tiniteqilaaq	1.000 2.000	80 m	Aap	Aap	Aap	Naamik	Akuttunn gitsumik	Naamik	Aap
Isortoq	3.000 2.000	200 m	Naamik	Aap	Aap	Naamik	Akuttunn gitsumik t	Naamik	Aap
Kapisillit	400 600	100 m	Aap	Aap	Naamik	Naamik	Akuttunn gitsumik t	Aap	Aap

Avatangiisinut sunniutit maannakkut takuneqarsinnaasut

Eqqaavissuit tamarmik tipitoqaat niyuqarluullu. Paamiuni terissat takuneqarsimapput. Eqqaavissuarni tamani seerisoqarpoq, kisianni mingutsitsinerit qanoq annertutiginersut tamatumalu kingunerisaanik avatangiisinut sunniutit ilisimaneqanngillat. Ammaannartumik ikuallaaviusartuni pujoq avatangiisinik artukkiivoq, kisianni nunaqarfinni tamani aamma Ittoqqortoormiini ammaannartumik ikuallaasoqartarpoq.

Maannakkut inissisimaffiit

Illoqarfiit ingamillu nunaqarfiit mikisunnguunerat pissutigalugit sumiiffipassuarni eqqaavissuit najugaqarfinnut qaninnerpaanut 150 meterit inorlugit inissisimapput.

Illoqarfinni nunaqarfinnilu amerlanerni eqqaavissuit naleqquttumik inissitaapput, imaluunniit tamanna ajornartinnagu aamma periarfissat eqqarsaatigalugit. Pisut ilaanni eqqakkat saneraat immamut qanitsuarsuarmiittarput, tamannalu ilutigalugu ima sivinganerniitsigaat allaat tamakku matoorneqarnissaat ajornakusoortarsinnaalluni imaluunniit ajornavissinnaasarluni. Nunaqarfinni Isortumi eqqaavissuaq sumiiffimmi annertungaatsiartumiippoq tamannalu ilutigalugu tatsimut imeqarfinnut qanittumiilluni, tamannalu naleqqutinngilaq.

Ammaannartumik ikuallaasarnerit

Nuummi, Paamiuni aamma Tasiilami taamaallaat pinnani eqqaavissuarni tamani ammaannartumik ikuallaasoqartarpoq.

Maannakkut ingerlatsinerit

Ukiuunerani eqqakkat periarfissatut allatut qamuteralaat atorlugit usingiarneqartarput/suujunnarsinneqartarput. Periarfissatut allatut inissiinermik oqarnermi eqqaavissuup saniani nunaminertamut usingiartarnerit pineqarput (Ittoqortoormiini anartarfiit imaat poorsuarniittut immamut iginneqartarput) imaluunniit eqqaavissuup eqqaani sivinganersanut aasakkut aputeqartinnagu tikinneqarsinnaanngitsunut. Eqqakkanik inaalissuinerneq eqqakkat immikkoortut assigiinngitsut akuliussuunneqartarput aamma taamaallaat Nuummi, Kapisilinni ilaatigullu Qeqertarsuatsiaani matoorisooqartarpoq.

Seerisunik nakkutiginninnerit

Nuuk eqqaassanngikkaanni sumiiffinni suniluunniit seerisunik nakkutillisoqanngilaq, tamatuma kingunerisaanik Kalaallit Nunaanni eqqaavissuarni avatangiisinik ingerlaavartumik sunniutit ullumikkut nalilersorneqarsinnaanngillat. Ingerlatsinerit aqqissuussinerillu ullumikkutut itsillugit nakkutillisoqarsinnaanngilaq, tassami seerisut qaarsumut seererusaartarput tigooqqaasumullu ingerlaqqittarlutik. Pisuni tamani imaq tigooqqaasuusarpoq.

Sumiiffinni amerlanerpaani aningaasartuuteqarujussunngikkaluarluni nakkutilliivinnik puilasulianik pilersitsisoqarsinnaavoq, aamma akuttunngitsumik (ikinnerpaanik ukiumut ataasiarluni) misiligutissanik tigooqqaasarnikkut eqqaavissuit eqqaanni immap avatangiisai qanoq sunnerneqarsimatiginersut missingikannerneqarsinnaapput. Tamanna Nuna tamakkerlugu inasitsisinut sanilliullugu naliliinermi sukumiinerusumik allaaserineqarpoq.

Nuumi saviminernut eqqaavissuarmi 2007-imiit 2009-p tungaanut ukiumut marloriarluni misiligutissanik tigooqqaasoqartarsimavoq tamatumalu kingorna nalilersuisooqartarsimalluni. Misiligutissalli naapertorlugit saviminernut eqqaavissuarmiit Nuup Kangerluanik annertunerusumik artukkiisoqanngitsoq paasineqarpoq. Taamaattumik saviminernut eqqaavissuup eqqaani maannakkorpiaq iliuusaqartoqarnissaa pisariaqarsorineqanngilaq. Kisiannili stoffit tigooqqaasumut¹⁶ navianaataasinnaasut ingerlaavartumik misissueqqissaariffiqineqarnissaat siunnersuutigineqarpoq.

Naammassisaqarsinnaassutsit sinnerat

Eqqaavissuarni ataasiakkaani naammassisaqarsinnaassutsit sinnerat naatsorsorneqarsimanngillat, tassami tamanna najukkani portussutsit nunaminertallu eqqaavissuuanngortinneqarusuttut pillugit aalajangiisoqarnissaa apeqqutaammat.

Nuna tamakkerlugu inasitsisinut sanilliullugu naliliineq

Eqqaavissuarnik maannakkut ingerlatsinerit aqqissuussinerillu sumiiffinni arlalinni inasitsisinut malinninnginnittutut nalilerneqarput.

Maannakkut aqqissuussinerit inissiinerillu

¹⁶ Nalunaarusiaq: Saviminernut eqqaavissuaq – Nakkutilliineq 2009, Decembari 2009

Isortumi inissiineq / Isortumi eqqaavissuup inissinneqarnera pissutigalugu inatsisinut atuuttunut malinninnginneriataarsinnaasorineqarpoq, imermik imigassamik pisuussutit illersorneqarnissaat takuuk.

Avatangiisi innarlitsaaliorneqarnissaannik Inatsisartut peqqussutaat nr. 12, 22. december 1988-imeersoq: § 30. *Imerineqartussamik il.il. imeqarfiliornermi killeqarfiliineqassaaq, killiliussat iluini illuliortoqassanani, qimmeqarfeqarnani, inuutissarsiorfeqarnani, suliffeqarfeqarnani il.il. imaluunniit imermik mingutsitsisinnaasunik sunilluunniit inissiisoqarnani.*

Maannakkut inissiinernik naliliineq / Eqqaavissooreersut tamarmik naammassisaqarsinnaanerisa sinnerannik pingaarnermik nalilersuisoqassasoq siunnersuutigineqarpoq, tassunga ilanngullugit maannakkut inissiinerit siunissamilu inissiinerujumaartussat.

Seerisunik katersuinerit / Seerisunik kuutsitsinernut tunngatillugu immamik imermillu imerneqarsinnaasumik illersuineq pillugu inatsit eqqumaffigineqassasoq siunnersuutigineqarpoq. Avatangiisit innarlitsaaliorneqarnissaannik Inatsisartut peqqussutaat nr. 12, 22. decembari 1988-imeersumi § 34 imatut allassimasoqarpoq:

"Imerpalasut allallu suut imarmik imermilluunniit mingutsitsisinnaasut taakkununnga kuineqassanngillat imalu uninngasuutigineqassallutik, taakkununnga maqisoorsinnaaneri sapinngisaaq tamaat atorlugu pinaveersimatillugu."

Seerisunik ingerlaavartumik nakkutilliinissamut pilersitsisoqarnissaa piviusunngortitsisoqarnissaalu siunnersuutigineqarpoq.

Seerisunik aamma tigooqqaasup (immap) pitsaassusiata artukkerneqarnera pillugu nakkutilliinermi seerisunik misiligutissanik tigusisoqartarnissaa piumasaaqatigineqarpoq. Taamaattumik eqqaavissuup ammut kuffiata nalaani inissiineq pitsaanerpaassaaq, tassami misiligutit tigusiffigineqarfiat ungalullugu katersuiffisaaq 30 cm-it missaanni portussuseqartussaammat. Seerisunik katersuiffiliornermi nuna manngertoq nammassinnaasorlu assanneqassaaq.

Aningaasartuutit ikilisarniarlugit puilasuliaq ruujorinik PEL-inik 300 mm-isut atitutigisunik taassumallu ataa tungaa iluaqusersorlugu sananeqarsinnaavoq. Assersuutigalugu ruujori qummut sammitillugu inissineqarsinnaavoq, ujarassuarnut wirenik pituttorlugu aammalu betonimik assigisaanilluunniit 1250 mm-isut atitutigisumik soqqartalerlugu inissinneqarsinnaavoq. Ruujori soqqartarlu illersuutaasoq betoniusoq eqqakkat amerliartortillugit qummut uiguneqartassapput. Tamanna pisariaqartitsineq naapertorlugu pisinnaavoq, assersuutigalugu ukiut tamaasa imaluunniit ukiut allortarlugit.

Misiligutissat maqitsissut (pumpe) 12 voltimik innaallagissamik ingerlatilik atorlugu tigooqqarneqarsinnaapput aamma misiligut (Eurofins' TerrAttest-metode) iluaqutigalugu misissoqqissaarneqarsinnaallutik, misiligutit tamaakku timmisartukkut nassinneqarsinnaapput. Taamaalilluni seerisumik tigooqqaasup artukkinneqarnera naliiiffigineqarsinnaavoq.

Maannakkut ingerlatsinerit / Aammattaaq maannakkut illoqarfinni nunaqarfinnilu eqqaavissuarnik ingerlatsinerit eqqarsaatigalugit matuma qulaani paragraffit eqqumaffigineqarnissaat siunnersuutigineqarpoq.

Ammaannartumik ikuallaasarnerit / Nunaqarfinni aamma Ittoqqortoormiini eqqaavissuarni ammaannartumik ikuallaasarnerit unitsinneqartariaqarput, tassami taamaaliorneq inerteqqutaammat.

Avatangiisit innarlitsaaliorneqarnissaannik Inatsisartut peqqussutaata allanngortinneqarneranik Inatsisartut peqqussutaat nr. 8, 15. novembari 2007-imeersumi § 35e. ” *Stoffit, nioqqutissiat atortullu, silaannarmik, imermik, sikumik qaqqanillu aamma nunap qaaniittumik, mingutserisinnaasut imaaliorneqassanngillat:*
1) *Nunamut sikumulluunniit matorunneqassanatik.*
2) *Nunamut sikumulluunniit kuutsinneqassanatik uninngasuutigineqassanatillu.*
3) *Nunap iluanut kiviorartinneqassanatik*”.

Anartarfilerinerit / Tiniteqilaami, Isortumi aamma Ittoqqortoormiini anartarfiit imaannik suujunnaarsitsisarnerit unitsinneqassapput, tassami taamaaliorneq inerteqqutaammat.

Inatsimmi maannakkut atuuttutumi imatut allassimasoqarpoq, Avatangiisit innarlitsaaliorneqarnissaannik Inatsisartut peqqussutaat nr.12, 22. decembari 1988-imeersumi § 8: *Maleruaqqusani § 7 naapertorlugu aalajangersaasoqarsinnaavoq kommunalbestyrelsep maleruaqqusani pineqartuni erseqqinnerusumik najoqqutassiuussinissaanut.*

Eqqakkanik immikkoortiterisarnerit / Eqqakkat aamma eqqakkat atoqqinneqarsinnaasorineqartut minnerpaaffittut ajornartorsiutigineqarneranni tamakku ingerlaavartumik immikkoortiterneqartarnissaat siunnersuutigineqarpoq.

Assersuutigalugu sanaartornernit atortussanik kommune inaalissuinermini atortussat mingutsitsisut, tassunga ilanngullugit atortussat PCB-nik akullit, assersuutigalugu ussissaatit, inaalinneqannginneranni sanaartukkanit immikkoortiterneqartassapput.

Matorisarnerit / Eqqakkat matorneqanngitsut tamarmik matorneqartarnissaat siunnersuutigineqarpoq aamma ukiumoortumik inaarutaasumik eqqakkat inaalinneqarsimasut atortussiassat tikiussuunneqartut soorlu sioqqat, ujaraaqqat, siltit, betoni aserortigaq imaluunniit aamakut atorlugit 30 cm-isut portutigisunik matorneqartassasut aamma siunnersuutigineqarpoq. Eqqakkat ullut tamaasa matorneqartarnissaat piumasaqaataangilaq, tassami siunertamut tassunga atortussiassanik naammattunik nassaarnissamut naammattunik aningaasassaqaartitsisoqanngimmat.

Immikkut immikkoortunut inaalissuisarnerit / Eqqakkat tigooqqarneqartut immikkoortorta at immikkut immikkoortunut inaalissorneqartarnissaat siunnersuutigineqarpoq. Minnerpaaffittut saviminaaluit, eqqagassalerinernit eqqakkat/eqqagassalerinernit eqqakkanut assingusut aamma aamakut eqqakkanit allanit immikkoortillugit inaalissorneqartassapput.

Malitassanut atuuttunut sanilliullugu naliliineq

Ammaannartumik ikuallaasarnerit / Malitassat⁸ allanngortinneqassapput, tassami ilanngussami 2-mi eqqakkanik suujunnaarsitsisarneq pillugu malitassani imatut allassimasoqarmat:

Ilanngussaq 2. Paamiuni aamma Arsummi eqqakkat suujunnaarsinneqarsinnaanerannut innersuussisaarneq.

Eqqakkat ikuallatassat

*Paamiuni eqqakkat ikuallanneqarsinnaasut, tassunga ilanngullugit eqqagassalerinernit eqqakkat, qiimmit aamma uumasut allat mikinerusut toqungasut Paamiuni eqqaavissuarmut tunniunneqartassapput. Inissaqartitsineq naapertorlugu eqqakkanik ikuallaavigineqarsinnaasumik ikuallaaviliortoqarnissaata tungaanut **eqqakkat ikuallanneqartassapput.***

Arsummi eqqakkat ikuallanneqarsinnaasut eqqaavissuarmut tunniunneqartarput nunaqarfimmilu ikuallaavimmi ikuallanneqartarlutik.

Piniagassat sinnikui aamma uumasut toqungasut / Ilanngussani 1-4-ni eqqakkanik¹⁰ suujunnaarsitsisarneq pillugu malitassani innuttaasut qimminik aamma uumasunik mikinerusunik toqungasunik qanoq tunniusisarnissaat aamma suujunnaarsitsisarnerni suliarinnittarnerit pillugit aalajangiisoqarnissaa siunnersuutigineqarpoq.

4.3 Anartarfiit imaannik igitsisarfiit

Kommuneqarfik Sermersuumi illoqarfinni nunaqarfinnilu tamani, Ittoqqortoormiini, Isortumi aamma Tiniteqilaami taamaallaat pinnani, anartarfiit imaannik igitsisarfeqartiterpoq. Isortumi aamma Tiniteqilaami anartarfiit imaat eqqaavissuarni suujunnaarsinneqartarput.

4.3.1 Piumasaqaatit siunissamilu periarfissat

Aalajangersaaneq

Imikumik kuutsisarnerit pillugit piumasaqaatit avatangiisit pillugit, ilanngussartaat ilanngullugit, peqqummi¹¹ aalajangersarneqarput. Illoqarfinni nunaqarfinnilu tamani anartarfiit imaannik kuutsisarfeqarnissaa, kuuffissuaqarnissaa imaluunniit anartarfiit imaannik aamma imikumik kiisalu slamtankit imaannik suujunnaarsitsinissanut allatut aaqiinerneq akuerisanik peqartoqarnissaa kommunimi qulakkeerneqartussaavoq.

Siunissami periarfissat

Kommuneqarfik Sermersuumi avatangiisini iliuusissatut pilersaarutissami 2011–2013-imi Kommuneqarfik Sermersuumi imikoq pillugu pilersaarusiortoqarnissaa anguniagaavoq.

Nuna tamakkerlugu imikumut tunngatillugu iliuusissatut pilersaarusiortoqarsimanngilaq, tassunga ilanngullu anartarfiit imaannut tunngasumik. Suliassaqaarfik pillugu nuna tamakkerlugu nalunaarut qaninnerpaaq nassaarineqarsinnaasooq tassaavoq maannakkut Naalakkersuisuusut naalakkersueqatigiinnissaq pillugu isumaqatigiissutaanni⁵ allaaserineqartoq: *"Imikoq salinneqaaqqaartinnagu immamut toqqaannartumik kuutsinneqartanngissaa pillugu pilersaarusiortoqassaaq."* Namminersorlutik Oqartussat taamatut ittumik anguniagassamik taassuminnga atuutsitsilersussamik pilersaarusiulersimansut kommunimi ilisimaneqanngilaq.

4.3.2 Anartarfiit imaannik kuutsitsisarnerit

Kitaani inoqarfinni tamani aamma Ittoqqortoormiini anartarfiit imaat poorsuarniittut katersorneqartarput, uffa Tasiilami taassumallu eqqaani inoqarfinni anartarfiit imaat imerpalasut poortorneqanngitsullu katersorneqartartut.

Inoqarfinni qulaani taaneqartuni, taamaallaat Ittoqqortoormiini pinnani, anartarfiit imaat tamakku usingiartarfiisigut immamut toqqaannartumik kuutsinneqartarput, tamaakkulu ilaatigut innaarsunnguup sinaatigut, tassuunalu immamut nakkartinneqartarput.

Isortumi, Tiniteqilaami aamma Ittoqqortoormiini anartarfiit imaat katersorneqarsimasut eqqaavissuarni suujunnaarsinneqartarput.

Anartarfiit imaannik usingiartarfiit assigiinngitsunik ilusilersugaapput, anartarfiit imaat imerpalasut poortugaanngitsut imaluunniit poorsuarnut immiussat katersorneqartut apeqqutallutik.

Anartarfiit imaat poortorneqanngitsut imerpalasut nunaqarfinni tankbilinit imaluunniit qamutit kalittagaanni tankineersut innaarsunnguit sinaasigut taamaallaat usingiarneqartarput/kuutsinneqartarput.

Anartarfiit puussiartaat sipineqartarput imaallu tamakkuninga usingiartarfikkut/sliskitigut immamut toqqaannartumik kuutsinneqartarput. Sumiiffiit ilaanni quiaranngualioritertoqarsimavoq tassanilu anorimut silamullu oqquilluni anartarfiit puussiartaannik sissuisoqartarpoq imaarsisoqartarlunilu. Sumiiffiit ilaanni silami sissuisoqartarpoq imaarsisoqartarlunilu.

4.3.3 Anartarfiit puussiartaannut ikuallaavik

Arsummi Paamiunilu anartarfiit puussiartaasa imaarneqareernerisigut tamakku ikuallaaviaqqami siunertamut tamatumunnga pilersinneqarsimasumi ikuallanneqartarput.

Figur 22: Arsummi anartarfiit puussiartaannik ikuallaavik.

Sumiiffinni allani anartarfiit puussiartaat imaqanngitsut eqqaavissuarni inaalinneqartarput imaluunniit nunaqarfimmi ikuallaavimmi ikuallanneqartarlutik.

4.3.4 Killiffik naliliinerlu

Anartarfiit imaannik puussiarsuarniittunik suujunnaarsitsisarnerit:

Inoqarfik	Immamut kuutsitsineq	Usingiarneq			Oqaaseqaatit
		Ikuallaavik	Illu	Ikuallaavearaq	
				Ruujori / sliskimiit immamut	

Nuuk	Aap	Aap	Aap	Naamik	Aap	
Paamiut	Aap	Aap	Aap	Aap	Aap	
Qeqertarsuatsiaat	Aap	Aap	Naamik	Naamik	Aap	
Arsuk	Aap	Naamik	Naamik	Aap	Innaarsunnguamiit usingiarneq	
Kapisillit	Aap	Aap	Naamik	Naamik	Aap	
Ittoqqortoormiit	Naamik	Naamik	Naamik	Naamik	Naamik	Eqqaavissuarmi usingiarneqartar put

Anartarfiit imaat imerpalasunngorlugit katersorneqartut suujunnaarsinneqartarnerat:

Inoqarfik	Immamut kuutsitsineq	Usingiarneq		Oqaaseqaatit
		Sinaa betoniusoq / usingiartarfik	Innaarsunnguamiit immamut toqqaannartumik	
Tasiilaq	Aap	Naamik	Talittarfiup betonimik sanaap sinaaniit usingiarneq	Illoqarfiup qeqqani tipimik isigisanillu ajoqutaasut annikillisinniarlugit allamat inissinissaq eqqarsaatersuutigineqarpoq
Kuummiut	Aap	Naamik	Innaasunnguup sinaani usingiarneq	Usingiartarfik tallineqartariaqarpoq
Kulusuk	Aap	Aap	Talittarfiup betonimik sanaap sinaaniit usingiarneq	Usingiartarfik tallineqartariaqarpoq
Sermiligaaq	Aap	Aap	Usingiartarfimmi betoniusumi usingiarneq	
Tiniteqilaaq	Naamik	Naamik	Eqqaavissuarmi suujunnaarsitsineq.	
Isortoq	Naamik	Naamik	Eqqaavissuarmi suujunnaarsitsineq.	

Matuma qulaani tabeli naapertorlugu Ittoqqortoormiit, Tiniteqilaaq aamma Isortoq eqqaassanngikkaanni illoqarfinni nunaqarfinnilu tamani immamut kuutsitsisoqartarpoq.

Ittoqqortoormiini anartarfiit imaannik suliarinninnissamut atortulersuisoqarsimangilaq.

Qeqertarsuatsiaani, Kapisilinni aamma Arsummi anartarfiit imaannik puussiarsuarnik suliarinninnissamut anorimut silamullu illersuutissamik quiliortoqarsimangilaq.

Nunaqarfinni, Qeqertarsuatsiaani aamma Kapisilinni taamaallaat pinnani, anartarfiit imaannik suliarinninnissamut usingiartarfiliortoqarsimangilaq allatulluunniit qanoq iliuuseqartoqarsimangilaq, imaluunniit usingiartarfiliarineqarsimasoq anartarfiit imaannik immamut toqqaannartumik kuutsitsinissamut naappallaarpoq.

Nuna tamakkerlugu inasitsisinut sanilliullugu naliliineq

Paamiuni, Qeqertarsuatsiaani, Arsummi aamma Kapisilinni aaqqiineroersut nuna tamakkerlugu inatsisinut atuuttunut malinnipput, illoqarfinni nunaqarfinnilu allani tamani inatsisit atuuttut malinneqanngillat. Inatsimmi atuuttumi imatut allassimasoqarpoq § 8: *Illoqarfinni nunaqarfinnilu tamani anartarfiit imaannik usingiartarfiliortoqarnissaa, kuuffissualiortoqarnissaa allatulluunniit anartarfiit imaannik imikumillu aamma slamtankit imaannik suujunnaarsitsinissamut akuerisaasumik aaqqiisoqarsimanissaa Kommunalbestyrelsip qulakkeertussaavaa.*

Illoqarfiit nunaqarfiillu tamanik aaqqiinermik imaluunniit anartarfiit imaannik usingiartarfimmik akuerisaasunik peqanngillat taamaattumillu tamakku inatsisinik malinninnissamut naammassinninngillat. Skiima matuma qulaaniittoq takuuk. Illoqarfinni nunaqarfinnilu atortooreersut inatsisinik malinninngiffigisaanni inatsisinik malinnittunik atortulersuisoqassaaq quiliortoqarsinnaallunilu.

4.4 Tigooqqaavik/eqqakkanut navianaatilinut atortorissaarutit

Nuummi eqqakkanik navianartunik tigooqqaaviliortoqarsimavoq, uffa Paamiuni, Qeqertarsuatsiaani aamma Kapisilinni containerit eqqakkat navianartut umiarsuakkut nassiunneqannginneranni inaalitsiviusussat inissinneqarsimasut. Nunaqarfinni eqqakkat navianartut nunaqarfimmi ikuallaaviup eqqaaniitikkajunneqartarput.

4.4.1 Piumasaqaatit siunissamilu periarfissat

Aalajangersaaneq

Eqqakkanik navianaatilinnik suliarinninnissamut piumasaqaatit avatangiisit pillugit peqqussummi aamma uuliakut kemikaliakullu pillugit nalunaarummi⁹, kiisalu eqqakkat suujunnaarsinneqartarnissaat pillugit nalunaarummi¹ aalajangersarneqarput.

Siunissami periarfissat

Nuna tamakkerlugu eqqagassalerineq pillugu pilersaarut 2010-2013 eqqakkanut navianartunut tunngassuteqartunik anguniagassanik tullinnguuttunik makkuninnga imaqarpoq.

Anguniakkap ilaa 2:
Paasissutissiineq

- Innuttaasunut aamma namminersorlutik inuussutissarsiuteqartunut paasissutissiisoqartassaaq. Paasissutissiineq pillugu periaasissat kingusinnerpaamik 2010-mi aalajangersarneqarsimassapput.

Anguniakkap ilaa 3:
Tigooqqaanermi
atortorissaarutit
eqqakkanillu
immikkoortitserisarnerit

- Illoqarfinni anginerusuni tamani eqqakkanik ajornartorsiutaasunik eqqortumik suujunnaarsitsisoqartassaaq aamma eqqakkat eqqortumik immikkoortiterneqartassapput kiisalu illoqarfinni akunnattumik angissusilinni kingusinnerpaamik 2010-mi tigooqqaaviliortoqarsimassalluni.
- Illoqarfinni nunaqarfinnilu tamani kingusinnerpaamik 2013-imi eqqakkanik ajornartorsiutaasunik eqqortumik suujunnaarsitsisoqartalissaaq aamma eqqakkat eqqortumik immikkoortiterneqartalissapput.

4.4.2 Eqqakkanik navianartunik inaalissanik suliarinnittarnerit

Qeqertarsuatsiaanit aamma Kapisilinnit eqqakkat navianartut, eqqakkat elektroniskiusut, nillartaartitsiviit qerititsiviillu malitassat naapertorlugit Nuuliaanneqartassapput tassangaanniillu Danmarkimi eqqortumik suliarineqartussanngorlugit tappavunga nassiunneqartassallutik.

Qeqertarsuatsiaat Kapisillit	Nuuk	Danmark
---------------------------------	------	---------

Tasiilap eqqaani nunaqarfinni eqqakkanik navianartunik ilaannikkooriarluni Tasiilamut nassiussisoqartartoq takuniaanermi paasissutissiissutigineqarpoq. Eqqakkat navianartut Danmarkimi eqqortumik suliarineqartussanngorlugit tappavunga nassiunneqannginnerani Tasiilami eqqaavissuarmut inaalinneqarallartarput.

Kuummiut Kulusuk Sermiligaaq Tiniteqilaaq Isortoq	Tasiilap	Danmark
---	----------	---------

Takuniaanermi aamma paasissutissiissutigineqarpoq, Ittoqqortoormiini, Paamiuni aamma Arsummi eqqakkat navianartut Danmarkimi eqqortumik suliarineqartussanngorlugit tappavunga nassiunneqannginnerani eqqaavissuarni inissani immikkut ittuniitinneqarallartarput.

Ittoqqortoormiit Paamiut Arsuk		Danmark
--------------------------------------	--	---------

Danmarkimi Aalborgimi MOKANA I/S-imi eqqakkat navianartut Kalaallit Nunaanneersut suliarineqartarput.

Nuummi 2009-mi ingitserinerni betonit PCB-mik akullit naammattoorneqartut Kommuneqarfik Sermersuumit saqqummiunneqarpoq. Eqqakkat tamakku PCB-mik akullit Danmarkimi Kommune Kemimi suujunnaarsinneqartussanngorlugit tassunga innersuunneqarsimapput. Eqqakkat immikkoortut immikkut ittut innersuunneqanngitsut aamma/imaluunniit suujunnaarsinneqanngitsut, assersuutigalugit betonit PCB-mik akullit, pillugit suliasamiit suliasamat kommunimi eqqortumik innersuussisoqartassaaq.

	Inaalissat			Umiaarsuakkut nasiunneqartut*
	Illup iluaniitinneqartut	Containerimut	Silamiitinneqartut	
Nuuk	Batteriit mikisut Eqqakkat navianartut assigiinngitsut Akkumulatorit Eqqakkat elektroniskiusut Nillartaartitsiviit /qerititsiviit	-	-	Ingerlaavartumik: Immikkoortut tamaasa
Tasiilap	-	-	Batteriit mikisut Eqqakkat	Ilaannikkut: Akkumulatorit, uulia

	Inaalissat			Umiarsuakkut nasiunneqartut*
	Illup iluaniitinnegartut	Containerimut	Silamiitinnegartut	
			navianartut assigiinngitsut Akkumulatorit Eqqakkat elektroniskiusut Nillartaartitsiviit /qeritsiviit	maqinneqarsinnaasoq, II cipelbatterit
Paamiut		Batteriit mikisut Eqqakkat navianartut assigiinngitsut	Akkumulatorit Eqqakkat elektroniskiusut Nillartaartitsiviit /qeritsiviit	Ilaannikkut: Akkumulatorit
Ittoqqortoormiit	-	Akkumulatorer	-	Umiarsuakkut nassitsisoqarneq ajor
Kuummiut	-	-	-	Eqqakkat immikkoortut aamma tamakku qanoq annertutigisut nunaqarfi umiarsuakkut nassiuinneqartartut nalunaarsorneqarsiman
Kulusuk	Batteriit mikisut	-	Akkumulatorit	
Qeqertarsuatsiaat		Batteriit mikisut Eqqakkat navianartut assigiinngitsut Akkumulatorit Eqqakkat elektroniskiusut		
Sermiligaaq	Batteriit mikisut	-	Akkumulatorit Eqqakkat elektroniskiusut	
Arsuk	-	-	-	
Tiniteqilaaq		Elektroniskrot	Akkumulatorit	
Isortoq	Akkumulatorit Eqqakkat elektroniskiusut	-		
Kapisillit	-	-	Akkumulatorit Eqqakkat elektroniskiusut Eqqakkat navianartut assigiinngitsut	

* Immikkoortut aamma qanoq akuttutigisumik umiarsuakkut nassiuinneqartarnersut pillugit paasisstutissat piffissamut 2007-2009-mut tunngapput aammalu tamakku MOKANA A/S-imi Kommuneqarfik Sermersuumi eqqaasartunit eqqakkat tiguneqarsimasut pilugit nalunaarsukkat pillugit tassani paasisstutissanik misissuineri pissarsiarineqarput.

Uuliakut

Nuummi, Paamiuni aamma Tasiilami uuliakunik immikkoortiterisoqartarpoq. Nuummi uuliakut ikuallanneqartarput aamma/imaluunniit Danmarkimut umiarsuakkut nassiuinneqartarlutik. Maannakkut uuliakut taamaallaat killilimmik annertussusillit ikuallaavimmi ikuallanneqartarput.

Paamiuni ataasiarluni uuliakumik Ilulissanut umiarsuakkut nassiuissisoqarsimavoq. Tasiilami uuliakoq inuinnarmut taassuma kissarsuutaani tamatigoortumi ikuallatassaq tassunga tunineqartarpoq.

Nillartaartitsiviit/gerititsiviit

Nuummi aamma Paamiuni illoqarfinni kisiartaallutik nillartaartitsiviit qerititsiviillu immikkoortiterneqartarput. Nuummi nillartaartitsiviit qerititsiviillu isarterneqartarput kondensatorillu piiarneqartut Danmarkimut umiarsuakkut nassiunneqartarlutik.

Paamiuni maannakkut nillartaartitsivinnik qerititsivinnillu suliarinnittoqarneq ajorpoq. Nillartaartitsiviit qerititsiviillu maannakkut eqqaavissuarmiitinneqarallartarput.

4.4.3 Killiffik naliliinerlu

	Inaalissat		
	immikkoortorpassu it / pitsaasumik immikkoortiterineq	Immikkoortut ikittuinnaat / Immannguaanna q immikkoortiterine q	Immikkoortoqanngilaq / immikkoortiterisoqanngil aq
Nuuk	x		
Tasiilaq		x	
Paamiut	x		
Ittoqqortoormiit		x	
Kuummiut			x
Kulusuk		x	
Qeqertarsuatsia at		x	
Sermiligaaq		x	
Arsuk			x
Tiniteqilaaq		x	
Isortoq		x	
Kapisillit		x	

Sumiiffinni amerlanerpaani eqqakkanik navianartunik il.il. suliarinnissamut inaalissunissamullu atortorissaarusiortoqarsimangilaq/aaqqissuussisoqarsimangilaq.

Sumiiffippassuarnili akkumulatorit immaqalu aamma eqqakkat elektroniskiusut, uuliakut immikkoortullu allat avatangiisinut navianaateqartut silamiitinneqartarput, containeriniitinneqartarput imaluunniit ikuallaavimmi illup iluaniitinneqartarlutik.

Nuna tamakkerlugu inasitsisinut sanilliullugu naliliineq

Eqqakkanik suujunnaarsitsisarnerit aamma inaalimatitsisarnerit pillugit maannakkut aaqqiinerit inatsisunik atuuttunik malinninngillat.

Eqqakkat navianartut kommunimi qanoq inaalisimaneqarnissaat qanorlu suujunnaarsinneqartarnissaat pillugit malittarisassat ujartorneqarput, tassami maannakkut inaalimatitsisarneq suujunnaarsitsisarnerlu avatangiisinik naleqqutinngitsumik aamma taamatut siunertaqanngitsumik artukkiinermik kinguneqartarmata. Matuma ataani inatsisini atuuttuni paragraffit ataasiakkaat eqqumaffigineqartariaqartut eqqumaffigineqartariaqarput.

Inaalisimatitsineq assartuinerlu / Uuliakunit akuutissanillu eqqagassat pillugit Namminersornerullutik Oqartussat nalunaarutaat nr. 29, 17. septembari 1993-imeersumi § 3 imm. 2. *Uuliakut akuutissanillu igitassat uninngatinneqarnerini assartorneqarnerinilu pooqartinneqassapput inissinneqarnermikkut, ilusiligaanermikkut ussissutsimikkullu silaannarmik, nunamik, imermik sikumillu mingutsitsisinnaanermik ulorianartorsiortitsisoqannginnissaa qulakkkeerlugu.*

Immamik imermillu imerneqarsinnaasumik illersuinerlut tunngasoq /

Avatangiisit innarlitsaaliorneqarnissaannik Inatsisartut peqqussutaat nr. 12, 22. decembari 1988-imeersumi § 34:

Imerpalasut allallu suut imarmik imermilluunniit mingutsitsisinnaasut taakkununga kuineqassanngillat imalu uninngasuutigineqassallutik, taakkununga maqisoorsinnaaneri sapinngisaq tamaat atorlugu pinaveersimatillugu.

Suujunnaarsitsisarnernut tunngasoq / Avatangiisit innarlitsaaliorneqarnissaannik Inatsisartut peqqussutaata allanngortinneqarneranik Inatsisartut peqqussutaat nr. 8, 15. novembari 2007-imeersumi § 35e. *Stoffit, nioqutissiat atortullu, silaannarmik, imermik, sikumik qaqqanillu aamma nunap qaaniittumik, mingutserisinnaasut imaaliorneqassanngillat:*

- 1) *Nunamut sikumulluunniit matorunneqassanatik.*
- 2) *Nunamut sikumulluunniit kuutsinneqassanatik uninngasuutigineqassanatik.*
- 3) *Nunap iluanut kiviorartinneqassanatik.*

Imermik imerneqarsinnaasumik illersuinerlut tunngasoq / Avatangiisit innarlitsaaliorneqarnissaannik Inatsisartut peqqussutaat nr. 12, 22. decembari 1988-imeersoq: § 30. *Imerineqartussamik il.il. imeqarfiliornermi killeqarfiliineqassaaq, killiliussat iluini illulioraqassanani, qimmeqarfeqarnani, inuutissarsiorfeqarnani, suliffeqarfeqarnani il.il. imaluunniit imermik mingutsitsisinnaasunik sunilluunniit inissiisoqarnani.*

Malitassat pillugit piunasaqaatit / Uuliakunit akuutissanillu eqqagassat pillugit Namminersornerullutik Oqartussat nalunaarutaanni nr. 29, 17. septembari 1993-imeersumi § 17-imi kommunimi illoqarfinni nunaqarfinnilu uuliakunit akuutissanillu eqqagassat tigooqqarneqartarnerat pillugit malitassani malittarisassat suut aalajangersarneqassanersut allaaserineqarput.

4.5 Eqqakkanut atoqqinneqarsinnaasunut atortorissaarutit

4.5.1 Piunasaqaatit siunissamilu periarfissat

Aalajangersaaneq

Avatangiisit innarlitsaaliorneqarnissaannik Inatsisartut peqqussutaata allanngortinneqarneranik Inatsisartut peqqussutaat nr. 8, 15. novembari 2007-imeersoq: *"Inatsisartut peqqussutaata pinngortitap avatangiisillu illersorneqarnissaat ilapittuiffigissavaa, taamaalilluni inuiaqatigiit ineriartortinneqarnerat piujuartitsinermik tunngaveqartinneqarniassammat inuup inuuniarnikkut atugarisai ataqqillugit aammalu uumasogaqarnermik naasoqarnermillu piujuannartitsinissaq. Inatsisartut peqqussutaata anguniassavai: 6) Atueqqittarnissap siuarsaavigineqarnissaa eqqakkanillu igitsisarnernut atatillugu ajornartorsiutinik killilersimaarinninnissaq."*

Siunissami periarfissat

Nuna tamakkerlugu eqqagassalerinermut pilersaarut 2010-2013 atoqqiisarnernut tunngasunut tunngatillugu anguniagassanik tullinnguuttunik makkuninnga imaqarpoq.

Anguniakkap ilaa 8:
Eqqakkanik ikilisaaneq
aamma atoqqiisarneq

- Kalaallit Nunaanni eqqakkat ikilisarneqassapput. Eqqakkanik ikilisaanissamut naatsorsuutigisat misissorneqassapput kingusinnerpaamillu 2013-mi saqummiunneqassallutik.
- Tamanna aningaasatigut ajornanngippat illoqarfinni anginerni kingusinnerpaamik 2013-imi tamatumalu kingorna illoqarfinni allani eqqakkanik assigiinngitsunik atoqqiisarnissat pillugit aaqiinerit atuutsinneqalissapput.

4.5.2 Nuummi atoqqitassaasivik

Nuummi ikuallaaviup aamma tigooqqaaviup eqqani atoqqitassaasiviliortoqarsimavoq. Atoqqinneqarsinnaasut ulluinni nal. 8.00-ip aamma 15.00-ip akornanni aamma arfininngornikkut nal. 7.00-ip aamma 11.00-ip akornanni tunniunneqarsinnaaput aaneqarsinnaallutillu.

Inoqtigiit aamma namminersorlutik inuussutissarsiuteqartut pigisanik atoqqinneqarsinnaasunik allanit atoqqinneqarsinnaasorisaminnik tunniussinissaminnut periarfissaqarput. Tamakku tassaasinnaapput sisoraatit, natersuit, oqarasuaatit, qarasaasiat, qarasaasianut atortut, sikkilit, sakkut, atuagaasivii fjernsynillu. Atoqqitassaasivik atisanik atisanullu atortunik tigusingeq ajorpoq.

Pigisat atoqqitassaavimmiitineqartut kikkunnit tamanit akeqanngitsumik tiguneqarsinnaapput. Atoqqitassaasivimmik aamma tigooqqaavimmik atuisartunik nakkutilliisoqarpoq. Pigisat tunniunneqartut kommunimi sulisunit ilaannikkooriarluni misissorneqartarput pigisallu aseqqukut imaluunniit atoqqinneqarsinnaasorineqanngitsut peerneqartarput.

4.5.3 Qillertuusalerinerit tamakkuninngalu inaalissuinerit

Isortog

Ikuallaaviup inissisimaffigisaani illup isuani qillertuusat inaalissorneqarsimasut takuniaanermi takuneqarput.

Kuummiut

Takuniaanermi aamma ikuallaaviup illutaani puut qillertuusanik imallit inaalisisimeqartut takuneqarput. Qillertuusat nunaqarfimmi innuttaasunit tunniunneqartarsimapput. Qillertuusat poortukkat containerit tallimat missaanniittut ukiumut ataasiarluni nunaqarfimmit Tasiilaliaanneqartartut kommunimi sulisunit paasissutissiissutigineqarpoq.

Sermiligaag

Sermiligaami qillertuusanik immikkoortiterisoqartartoq Tasiilami ingerlatsivimit paasissutissiissutigineqarpoq.

Ittoqqortoormiit

Qillertuusanik poortukkanik katersisoqarnek ajortoq takuniaanermi paasissutissiissutigineqarpoq. Kisiannili piffissap ilaani taamatut iliortoqartarsimanera ilimanarpoq, tassami eqqaavissuarmi qillertuusanik katersanik nassaartoqarmat.

4.5.4 Killiffik naliliinerlu

	Atoqqisarnek		
	Immikkoortorpassuit	Qillertuusat immikkoortitikkat	Soqanngilaq
Nuuk	X		
Tasiilaq		X	X
Paamiut			X
Ittoqqortoormiit		(X)	X
Kuummiut		X	X
Kulusuk		X	X
Qeqertarsuatsiaat			X
Sermiligaaq		X	X
Arsuk			X
Tiniteqilaaq		X	X
Isortoq		X	X
Kapisillit			X

Tunumi nunaqarfinit tallimaasunit qillertuusanik immikkoortitikkanik umiarsuakkut nassiussoqartarnersoq paasineqanngilaq. Taamaalilluni kommunimi taamaallaat Nuummi immikkoortiterisoqartarlunilu immikkoortunik atoqqinneqarsinnaasunik suliarinnittoqartarpoq.

Nuna tamakkerlugu inatsisinut atuuttunut sanilliullugu naliliineq

Atoqqisarnek pillugu maannakkut aqqiinerit inatsisinik malinnittut nalilerneqarpoq.

Illoqarfinni nunaqarfinnilu tamani pisariaqartitsineq naapertorlugu ataatsimoortunik malittarisassiortoqarnissaa/atoqqisarnek pillugu periaasiortoqarnissaa siunnersuutigineqarpoq.

4.6 Dronning Ingridip Napparsimmavissua napparsimmaviillu

Dronning Ingridip Napparsimmavissuani aamma Paamiuni, Tasiilami aamma Ittoqqortoormiini eqqakkat navianaateqarsinnaasut nammineq suujunnaarsinneqartarput.

4.6.1 Piumasaqaatit siunissamilu periarfissat

Aalajangersaaneq

Malitassat¹⁰ naapertorlugit eqqakkat navianaateqarsinnaasut eqqakkanut immikkoortunut allanut ilanngullugit suujunnaarsinneqaaqqusaanngillat, kisianni immikkoortillugit suujunnaarsinneqartassapput. Eqqakkat navianaateqarsinnaasut nammineq saaffiginninnikkut peqqinnissaqarfimmut tunniunneqassapput (nunaqarfinni peqqissaavinnut), kisianni malitassani allassimavoq Ittoqqortoormiini eqqakkat navianaateqarsinnaasut Sanarfinermut Avatangiisinullu ingerlatsivimmi eqqagassalerisunit ikuallanneqartussanngorlugit taakkununga tunniunneqartassasut.

4.6.2 Suujunnaarsitsisarnerit

Nuummi, Paamiuni, Tasiilami aamma Ittoqqortoormiini napparsimmavinni assigiinngitsuni eqqakkat navianaateqarsinnaasut piviusumik nammineq suujunnaarsinneqartarput. Eqqakkat navianaateqarsinnaasut napparsimmavinni immikkoortortaqaarfanni poortuutissanut siunertamut immikkut pisiarineqarsimasunut poortorlugit katersorneqartarput.

Figur 23: Tasiilami napparsimmavimmit eqqakkanik ikuallaavik aamma spandiaqqat sungaartut napparsimmavimmit eqqakkanik katersuviit.

Tasiilami, Paamiuni aamma Nuummi napparsimmavinni eqqakkat navianaateqarsinnaasut siunertamut pisiarineqarsimasumi ikullaavimmi immikkut ittumi ikuallanneqartarput, uffa Ittoqqortoormiini napparsimmavimmit eqqakkat Danmarkimi Herlev Sygehusimut umiarsuakkut nassiunneqartartut.

4.6.3 Killiffik naliliinerlu

Nuna tamakkerluq inasitsisinut sanilliulluq naliliineq
Aaqiineroreersut nuna tamakkerluq inatsisinik atuuttunik malinnipput.